

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ПАРЛАМЕНТІ
СЕНАТЫНЫҢ ОТЫРЫСЫ**

2019 жылғы 25 қараша

Отырысты Қазақстан Республикасы Парламенті Сенатының Төрағасы Д.Н. НАЗАРБАЕВА жүргізді.

ТӨРАҒА. Қайырлы күн, құрметті сенаторлар, шақырылған лауазым иелері! Сенаттың кезекті отырысын бастайық. Депутаттардың тіркеуден өтулерін сұраймын. Тіркеу режимі қосылсын.

Нәтижесін экранда көрсетіңіздер. «Қатысып отырғандар» – 46 депутат. Қажетті кворум бар. Сенаттың отырысын ашық деп жариялаймын.

Бүгінгі Палата отырысына Премьер-Министр Асқар Ұзақбайұлы Мамин бастаған Үкімет мүшелері мен Ұлттық Банк басшылығы қатысып отыр.

Құрметті депутаттар, күн тәртібінің жобасы сіздерде бар, келісесіздер ме? Басқа ұсыныстарыңыз жоқ па?

ОРНЫНАН. Бекітілсін.

ТӨРАҒА. Олай болса, күн тәртібіне дауыс берейік. Дауыс беру режимі қосылсын.

Нәтижесін экранда көрсетіңіздер. «Қатысып отырғандар» – 46 депутат, «жақтағандар» – 46, «қарсылар» – жоқ, «қалыс қалғандар» – жоқ. Күн тәртібі бекітілді.

Құрметті депутаттар, күн тәртібіндегі бірінші мәселе Қазақстан Республикасы Парламентінің Мәжілісі мақұлдаған «Республикалық және облыстық бюджеттер, республикалық маңызы бар қалалар, астана бюджеттері арасындағы 2020 – 2022 жылдарға арналған жалпы сипаттағы трансферттердің көлемі туралы» Қазақстан Республикасы Заңының жобасы жөнінде.

Бұл мәселе бойынша сөз Қазақстан Республикасының Ұлттық экономика министрі Руслан Ерболатұлы Дәленовке беріледі.

ДӘЛЕНОВ Р.Е. Құрметті Дариға Нұрсұлтанқызы, құрметті депутаттар! Сіздердің қарауларыңызға «Республикалық және облыстық бюджеттер, республикалық маңызы бар қалалар, астана бюджеттері арасындағы 2020 – 2022 жылдарға арналған жалпы сипаттағы трансферттердің көлемі туралы» Заң жобасы енгізіледі.

Заң жобасы ағымдағы жылы 2017 – 2019 жылдарға арналған трансферттер туралы заңның қолданысы аяқталуына байланысты әзірленді.

Жалпы сипаттағы трансферттер өңірлердің бюджеттік қамтамасыз етілуін теңестіруге бағытталған.

Трансферттердің көлемі әдістемеге сәйкес есептелді.

2020 – 2022 жылдарға арналған жалпы сипаттағы трансферттердің мынадай ерекшеліктері бар.

Бірінші. Жергілікті атқарушы органдарды шағын және орта бизнесті дамытуға ынталандыру.

Ол үшін шағын және орта бизнестен түсетін корпоративтік табыс салығын 2020 жылдан бастап жергілікті бюджеттерге беру қарастырылды.

Екінші. Өңірлердің ерекшеліктерін ескеру.

Ол үшін жаңа коэффициенттер енгізілді.

Бұл мектептердің шағын жинақтылығы, ауыл шаруашылығының әлеуетті өнімдерінің көлемі, аумақ ауданы, тұрғын үй саны, өңірдің жалпы өңірлік өнімінде шағын және орта бизнестің үлесі.

Үшінші. Жергілікті кірістердің өсу әлеуеті.

Даму бюджетіне екі жаңа компонент енгізілді.

Жергілікті бюджеттердің кірістері өскен жағдайда даму бюджеті ұлғаяды.

Үшжылдық кезеңде жалпы өңірлік өнімнің өсуі жылдамдаған жағдайда субвенциялы өңірлер қосымша коэффициент алады.

Бұрын нысаналы трансферттермен қаржыландырылған шығыстар жалпы сипаттағы трансферттерге берілді.

Бұл 2020 жылы – 624 миллиард теңге, 2021 жылы – 651 миллиард теңге, 2022 жылы – 664 миллиард теңге.

Жергілікті бюджеттердің жалпы шығыстарының көлемі 2020 жылы – 4,7 триллион теңге, 2021 жылы – 4,9 триллион теңге, 2022 жылы – 5,1 триллион теңге көлемінде айқындалды.

Заң жобасында агроөнеркәсіптік кешенді субсидиялауға, медициналық мекемелердің күрделі шығындарына және мектептерді салуға жергілікті атқарушы органдармен бағытталуы тиіс бюджет қаражатының ең төмен көлемі бекітілді.

Осыны ескере отырып жалпы сипаттағы трансферттер мынадай көлемде айқындалды:

бюджеттік алып қоюлар:

2020 жылы – 420 миллиард теңге;

2021 жылы – 451 миллиард теңге;

2022 жылы – 490 миллиард теңге;

бюджеттік субвенциялар:

2020 жылы – 2 триллион 104 миллиард теңге;

2021 жылы – 2 триллион 121 миллиард теңге;

2022 жылы – 2 триллион 125 миллиард теңге.

Осылайша, 2020 – 2022 жылдары 13 субвенциялық және төрт донор өңір анықталды.

Қолдауларыңызды сұраймын. Назарларыңызға рақмет.

ТӨРАҒА. Рақмет.

Руслан Ерболатұлына сұрақтарыңыз бар ма? Сенатор Шелпеков.

ШЕЛПЕКОВ Б.А. Рақмет, Дариға Нұрсұлтанқызы.

Руслан Ерболатұлы, соңғы жылдары жергілікті атқарушы органдардың қаржылық дербестігін арттыру үшін біраз шара жасалды. Бірақ бүгінгі қаралып отырған бюджет бойынша облыстарға республикадан тағы да жарты триллиондай ақша жинап аласыздар, ал 2 триллион ақшаны облыстарға қайтарып бересіздер.

Осыдан жиырмашақты жыл бұрын облыстардың жағдайлары басқаша еді, көп ақша өздерінде қалатын, облыстардың экономикалық дербестігін арттыратын. Өзіңіздің ойыңыз қалай, экономикалық дербестікке мүдделі болуға қашан жағдай жасалады, соны білсем деп едім.

ДӘЛЕНОВ Р.Е. Сұрағыңызға рақмет. Жергілікті табыстарды ынталандыру бойынша іс-шаралар қабылдануда. Бұл шағын және орта бизнестен түсетін корпоративті табыс салығын жергілікті бюджеттерге беру, жалпы сипаттағы трансферттерді есептегенде жаңа ынталандыру коэффициенттерін енгізу және жергілікті шағын және орта бизнесті дамыту бойынша шаралар.

Өздеріңіз білетіндей, келесі жылдың 1 қаңтарынан бастап, шағын және орта бизнестен түсетін корпоративті табыс салығы жергілікті бюджеттерге беріледі. Ол шамамен 400 миллиард теңге қосымша қаражат. Әрине, субвенциялар және бюджеттік алып қоюларды есептегенде, қосымша қаражат ескерілді. Бірақ одан әрі қарай қосымша қаражат түсетін болса, ол жергілікті бюджетке түседі.

Екінші, жалпы сипаттағы трансферттерді есептегенде жаңа ынталандыру коэффициенттері енгізілді. Мысалы, жергілікті даму бюджеттеріне жергілікті өңірлердің кірістерінен 7 пайыз көлемінде қосымша қаражат қосылады.

Бизнесті дамыту жол картасын қаржыландыруға қосымша қаражат беріледі, 2020 – 2022 жылдарға 268 миллиард теңге қарастырылған. Жалпы жергілікті бизнестің экономикадағы үлесі қазіргі 28 пайыздан 2025 жылы 35 пайызға дейін ұлғаяды. Жалпы жергілікті дербестікті айтатын болсақ, жергілікті бюджеттердің үлесі 2019 жылы 41 пайызды құрайды, 2022 жылы 51 пайызды құрайтын болады. Рақмет.

ТӨРАҒА. Басқа сұрақтарыңыз жоқ па? Сенатор Еңсегенов, сізге сөз беріледі.

ЕҢСЕГЕНОВ С.Қ. Рақмет.

Құрметті министр мырза, Мемлекет басшысының тапсырмасына сәйкес микро және шағын кәсіпорындар салықтық босатылымға жататыны өзіңізге белгілі. Осыған байланысты жергілікті бюджеттер 2020 жылы 108 миллиардтың үстінде, 2021 жылы 120 миллиардтың үстінде, 2022 жылы 148 миллиардтың үстінде қаржыны жоғалтайын деп отыр.

Комитеттердегі отырыс кезінде осының орнын толтыру механизмдері қандай дегенге оның бір түрі ретінде бензинге салынатын акциздердің бағасы өсірілетіні айтылды. Бізге берген анықтамада ол 10 теңгеге өсіріледі деп отыр. Қазіргі кезде тиісті құжаттар дайындалды.

Осы бензинге салынатын акциздің өсуі айналып келген кезде жалпы бағаның өсуіне әкеліп соқпай ма және біздің шағын, орта, микробизнес өкілдеріне кері әсер етпей ме? Сіздердің ондай болжамдарыңыз бар ма? Рақмет.

ДӘЛЕНОВ Р.Е. Сұрағыңызға рақмет.

В целом потери, как Вы правильно отметили, для малого и микробизнеса в виде корпоративного подоходного налога, индивидуального подоходного налога, в специальных режимах социального налога, единого земельного налога составляют от 108 миллиардов тенге в 2020 году до 150 миллиардов тенге в 2022 году. Данные потери в расчетах трансфертов общего характера полностью учтены.

Более того, если будут дополнительные поступления от малого и среднего бизнеса, они останутся в местном бюджете.

Что касается роста акцизов. На сегодняшний день проект постановления разрабатывается. Предполагается 10 тенге дополнительно добавить в стоимость литра по акцизу. На наш взгляд, это небольшая прибавка к цене. Расчеты показывают, что значимого влияния на инфляцию или на себестоимость продукции малого и среднего бизнеса это не окажет. Сегодня наибольшую часть доли внутри акцизов составляют расходы и прибыль перерабатывающих и реализующих компаний. Спасибо.

ТӨРАҒА. Басқа сұрақтар жоқ. Руслан Ерболатұлы, рақмет, орныңызға отырыңыз.

Слово для содоклада предоставляется председателю Комитета по финансам и бюджету Перепечиной Ольге Валентиновне.

ПЕРЕПЕЧИНА О.В. Уважаемая Дарига Нурсултановна! Уважаемые депутаты и члены Правительства! Законопроект «Об объемах трансфертов общего характера между республиканским и областными бюджетами, бюджетами городов республиканского значения, столицы на 2020 – 2022 годы» определяет соответствующие суммы трансфертов общего характера.

В течение 2020 – 2022 годов изъятия из бюджетов четырех субъектов-доноров составят 1 триллион 361 миллиард тенге, сумма субвенций за три года составит 6 триллионов 350 миллиардов тенге.

Рассматриваемые трансферты общего характера направляются на выравнивание уровня бюджетной обеспеченности регионов и обеспечение равных фискальных возможностей для предоставления гарантированных государством услуг.

Законопроект очень важный для регионов, он закладывает финансовую основу для их жизнедеятельности, поэтому к нему было очень много вопросов у депутатов.

Наиболее точно отражающим уровень развития экономики регионов является валовой региональный продукт на душу населения.

За 2018 год разрыв по валовому региональному продукту на душу населения в регионах достиг 15-кратного показателя, или почти в два раза к уровню 2015 года.

В этой связи Министерство национальной экономики как разработчик законопроектов о трансфертах общего характера при расчетах сумм трансфертов учитывало особенности каждого региона. В ходе разработки данного законопроекта применялась обновленная методика, учитывающая более широкий круг показателей, отражающих особенности региона. При определении трансфертов учтен налоговый потенциал каждого региона.

Передача корпоративного подоходного налога от субъектов малого и среднего бизнеса в прогноз доходов местных бюджетов должна стимулировать развитие малого и среднего бизнеса в регионах и региональной экономики в целом.

Объемы трансфертов общего характера определены, исходя из прогноза численности населения в регионах, то есть на получателя бюджетных услуг.

Как уже отметил Министр национальной экономики, в этом году методика была усовершенствована. К текущим расходам местных бюджетов применены 20 коэффициентов, которые определяют специфику и особенности каждого региона.

Также заложены дополнительные стимулы для местных исполнительных органов. К бюджету развития введены два стимулирующих компонента.

Во-первых, если растут доходы местных бюджетов, увеличиваются и бюджеты развития местных исполнительных органов. Это должно стимулировать местные исполнительные органы развивать региональную экономику.

Во-вторых, для субвенционных регионов, которые в текущей трехлетке показали хороший реальный рост валового регионального продукта, бюджет развития дополнительно увеличен.

В целом подходы, использованные при расчете трансфертов, нами поддерживаются.

Вместе с тем хочу указать на отдельные вопросы в системе межбюджетных отношений, на которые необходимо обратить внимание Правительству.

Первое. В ходе обсуждения законопроекта выяснилось, что применяемых мер по выравниванию уровня жизни населения в разных регионах недостаточно. Выделенные субвенции незначительно уменьшают имеющийся разрыв между регионами по предоставлению жителям равных гарантированных государством услуг, особенно инфраструктурных, так как стартовая база местных исполнительных органов, к которой применяются коэффициенты, разная.

Так, состояние дорог в хорошем и удовлетворительном состоянии в Западно-Казахстанской области составляет 31 процент при среднереспубликанском показателе 72 процента. Обеспеченность централизованным водоснабжением сельских населенных пунктов в Павлодарской области составляет 31 процент при среднереспубликанском показателе 62 процента. Причем данная ситуация наблюдается на протяжении многих лет, и даже применяемые коэффициенты не позволят улучшить ситуацию.

Эти и другие факты свидетельствуют о том, что трансферты общего характера в существующих на сегодняшний день объемах задачу по выравниванию диспропорций развития регионов осуществляют очень медленно.

Решать данный вопрос необходимо в комплексном и долгосрочном порядке. Необходимо провести анализ фактической обеспеченности всеми видами гарантируемых государством благ в разрезе регионов, выявить степень отставания от среднереспубликанского уровня, разработать план по реализации мер, направленных на выравнивание диспропорций по регионам. Согласно ему определить суммы долгосрочного финансирования, которые должны стать основой для разработки трансфертов общего характера и в последующем учитываться на дальнейшие периоды.

Проблемы регионов по каждому направлению должны решаться в рамках дополнительного финансирования в законах о трансфертах общего характера в целях

закрепления выделяемых средств на три последующих года. Данные расходы должны быть персонифицированы по направлениям и включены дополнительно в базу расходов местных бюджетов в рамках объема субвенций.

Второе. Инструменты прогнозирования доходов привязаны к уже сложившейся базе поступлений. Отсутствие альтернативных подходов к оценке доходных возможностей бюджета для целей выравнивания не создает дополнительных стимулов у региональных властей к наращиванию налогового потенциала.

Третье. Сохраняется высокая зависимость местных бюджетов от республиканского. Трансферты регионам ежегодно растут.

В проекте республиканского бюджета трансферты местным бюджетам выросли на 75 процентов по сравнению с 2015 годом и составили 3,5 триллиона тенге в 2020 году. Субвенции выросли почти в 2,5 раза и составили 2,1 триллиона тенге в 2020 году.

На сегодняшний день собственные доходы местных исполнительных органов лишь на 40 процентов покрывают расходы местных бюджетов.

Имеют место встречные потоки трансфертов между республиканским и местными бюджетами. Это в большей степени касается регионов-доноров.

На 2020 – 2022 годы периодически передаются в трансферты общего характера большие суммы, которые раньше выделялись целевыми трансфертами. На 2020 год передаются в трансферты общего характера более 500 миллиардов тенге.

Практика предыдущих лет показала, что деньги уходят в базу расходов местных бюджетов и теряются, местные исполнительные органы распоряжаются субвенциями по своему усмотрению.

Законом о трансфертах общего характера закрепляются минимальные объемы бюджетных средств, которые местные исполнительные органы должны направить на строительство школ, субсидирование агропромышленного комплекса и капитальный ремонт медицинских организаций. Однако этого недостаточно. Необходимы системный мониторинг и контроль за использованием местными исполнительными органами республиканских субвенций, ответственность как местных исполнительных органов, так и республиканских администраторов бюджетных программ за неэффективное расходование бюджетных средств и некачественную реализацию государственных программ.

Считаем, что Министерству национальной экономики совместно с Министерством финансов в течение двух лет до определения трансфертов на 2023 – 2025 годы необходимо проработать поднимаемые вопросы.

В заключение хочу отметить, что мы поддерживаем Закон «Об объемах трансфертов общего характера между республиканским и областными бюджетами, бюджетами городов республиканского значения, столицы на 2020 – 2022 годы», но существующая методика формирования трансфертов общего характера требует еще более углубленного совершенствования.

Трансферты общего характера должны стать инструментом обновления социальной политики Правительства, о которой говорил Президент, что положительно повлияет на социальное самочувствие людей.

В ходе обсуждения законопроекта поступили замечания от Комитета по аграрным вопросам, природопользованию и развитию сельских территорий, а также от депутата Бектурганова, которые в ходе обсуждения были сняты.

С учетом изложенного Комитет по финансам и бюджету рекомендует принять Закон Республики Казахстан «Об объемах трансфертов общего характера между республиканским и областными бюджетами, бюджетами городов республиканского значения, столицы на 2020 – 2022 годы».

Благодарю за внимание.

ТӨРАҒА. Спасибо, Ольга Валентиновна.

Будут ли вопросы к докладчику?

ОРНЫНАН. Нет.

ТӨРАҒА. Сұрақтар болмаса, заң жобасын талқылауға көшеміз. Сенатор Дүйсембаев.

ДҮЙСЕМБАЕВ Ғ.И. Құрметті Дариға Нұрсұлтанқызы, құрметті депутаттар, Үкімет мүшелері мен шақырылғандар! Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаев Қазақстан халқына «Сындарлы қоғамдық диалог – Қазақстанның тұрақтылығы мен өркендеуінің негізі» атты Жолдауында «қуатты өңірлер», «қуатты ел» деп аса мән берді. Бұл бағытта жергілікті билік органдары жұмысының тиімділігін арттыру және бюджетаралық қатынастар жүйесін реформалау қажеттілігіне назар аударды.

Талқыланып отырған «Республикалық және облыстық бюджеттер, республикалық маңызы бар қалалар, астана бюджеттері арасындағы 2020 – 2022 жылдарға арналған жалпы сипаттағы трансферттердің көлемі туралы» Қазақстан Республикасы Заңының жобасында аймақтардың бюджеттік қамтылу деңгейін теңдестіруге мүмкіндік тудыру қарастырылған.

Өңірлердің дербестігін ұлғайту үшін келесі жылдан бастап шағын және орта бизнестен түсетін қосымша салық түсімдері берілетін болды.

Төртінші деңгейдегі бюджет бойынша шешім қабылданды, бірақ бұл да жеткіліксіз. Қазіргі жалпы сипаттағы трансферттерде 20 коэффициенттері арқылы анықталған есептеу методикасы өңірлер қажеттігінің басым көбінің шешілуін ескереді. Бірақ методикада өңірлердің ерекшеліктері, инфрақұрылымның жағдайы ескерілмеген деп санаймын. Сол себепті бірнеше бағытта қалыс қалу орын алуда. Оны әрі қарай қолдану инфрақұрылымдары нашар өңірлердің орташа республикалық көрсеткіштер деңгейіне жетуін қиындатады.

Су мен жолдың инфрақұрылымы жайлы жаңа айтылып кетті, мен оны қайталап айтпайын.

Алдағы жылда республикалық бюджеттен өңірлерге жыл сайын 600 миллиард теңге бөліну мүмкіндігінің туындағанына байланысты осы трансферттердің көлемі ұлғайған сайын жалпы сипаттағы трансферттердің шығындарын бақылауды және жауапкершілікті дұрыс ұйымдастыру қажет деп есептейміз.

Тағы да назар аударатын бір мәселе – жергілікті атқарушы органдардың даму бюджетін есептеуінде үш жылға орташа пайызбен субвенциялық аймақтарға 5 пайыз, ал донор аймақтарға 6 пайыз қалдыру қарастырылған. Субвенциялық өңірлердің донор аймаққа өтуге ынтасын тудыру үшін донор аймаққа кемінде 10 пайыз болғаны жөн деп есептейміз.

Жалпы қаралып отырған жобаның маңыздылығын, қажеттілігін ескере отырып, заң жобасын қолдаймын және әріптестерімді қолдауға шақырамын. Рақмет.

ТӨРАҒА. Рақмет, Ғұмар Ислямұлы.
Сенатор Әділбеков.

ӘДІЛБЕКОВ Д.З. Уважаемая Дарига Нурсултановна, уважаемые коллеги! По трансфертам общего характера. Считаю, что нужна площадка для обсуждения данного вопроса. Дело не только в том, что объемы трансфертов общего характера превышают доходы местных бюджетов, ведь это инструмент для выравнивания диспропорций в социально-экономическом развитии регионов и распределения полномочий между центром и регионами.

В частности, по образованию. В текущем трехлетнем бюджете и в предстоящем трехлетнем бюджете в Акмолинской области не решаются вопросы полного финансирования заработной платы учителей, содержания вновь вводимых школ и по детским дошкольным организациям. В этих вопросах есть и субъективный фактор. Данные вопросы рассматриваются и решаются тремя ведомствами – Министерством образования и науки, Министерством национальной экономики, Министерством финансов. Не в полной мере учитывается ввод новых школ, класс-комплектов, рост численности учащихся и ввод новых детских садов.

Для решения этой проблемы предлагается следующее.

К имеющейся базе данных Министерства образования и науки по ремонту школ нужно создать паспорт каждой школы, включающий:

наличие и количество класс-комплектов;

число учащихся;

наполняемость школы;

наличие штатных единиц всего, в том числе административно-управленческого персонала и педагогических ставок;

план расходов на содержание школы, в том числе заработная плата учителей, среднемесячная заработная плата одного учителя.

Нужно создать единую базу данных учителей (она есть в базе данных Единого накопительного пенсионного фонда), а оплату труда учителей производить не трансфертами общего характера, а целевыми текущими трансфертами, как в свое время мы решили с пенсионными выплатами. Эта база данных должна ежегодно обновляться на начало учебного года. И это не должно зависеть от правильности принимаемых методик и субъективных факторов.

Я думаю, этот вопрос можно и нужно решать, не дожидаясь окончания следующего трехлетнего периода.

Благодарю за внимание.

ТӨРАҒА. Спасибо, Даурен Зекенович.

Есть еще желающие выступить?

ОРНЫНАН. Нет.

ТӨРАҒА. Осымен талқылау аяқталды. Енді «Республикалық және облыстық бюджеттер, республикалық маңызы бар қалалар, астана бюджеттері арасындағы 2020 – 2022 жылдарға арналған жалпы сипаттағы трансферттердің көлемі туралы» Қазақстан Республикасы Заңының жобасы бойынша шешім қабылдайық.

«Республикалық және облыстық бюджеттер, республикалық маңызы бар қалалар, астана бюджеттері арасындағы 2020 – 2022 жылдарға арналған жалпы сипаттағы трансферттердің көлемі туралы» Қазақстан Республикасы Заңын қабылдау жөніндегі бас комитеттің ұсынысын және осы мәселе бойынша Сенат қаулысын дауысқа қоямын. Дауыс беру режимі қосылсын.

Нәтижесін экранда көрсетіңіздер. «Қатысып отырғандар» – 46 депутат, «дауыс бермегендер» – 2, «жақтағандар» – 44, «қарсылар» – жоқ, «қалыс қалғандар» – жоқ. Заң қабылданды.

Құрметті сенаторлар, күн тәртібіндегі келесі екі мәселені бас комитет бірге қарауды ұсынады. Келісесіздер ме?

ОРНЫНАН. Келісеміз.

ТӨРАҒА. Олай болса, Қазақстан Республикасы Парламентінің Мәжілісі мақұлдаған «Қазақстан Республикасының Ұлттық қорынан 2020 – 2022 жылдарға арналған кепілдендірілген трансферт туралы» Қазақстан Республикасы Заңының жобасын және Қазақстан Республикасы Парламентінің Мәжілісі мақұлдаған «2020 – 2022 жылдарға арналған республикалық бюджет туралы» Қазақстан Республикасы Заңының жобасын бірге қараймыз.

Алдымен Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрінің, Қазақстан Республикасы Қаржы министрінің және Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі Төрағасының баяндамаларын тыңдап, содан кейін сұрақтар мен жауаптарға көшеміз. Қарсылық болмаса, баяндамаларды тыңдайық.

Ұлттық қордан бөлінетін трансферт туралы және Қазақстанның әлеуметтік-экономикалық дамуының болжамы туралы баяндама жасау үшін сөз Ұлттық экономика министрі Руслан Ерболатұлы Дәленовке беріледі.

ДӘЛЕНОВ Р.Е. Құрметті Дариға Нұрсұлтанқызы, құрметті депутаттар! Сіздердің қарауларыңызға «Қазақстан Республикасының Ұлттық қорынан 2020 – 2022 жылдарға арналған кепілдендірілген трансферт туралы» Қазақстан Республикасы Заңының жобасы енгізіліп отыр.

Ұлттық қорды қалыптастыру және пайдалану тұжырымдамасына сәйкес республикалық бюджетке кепілдендірілген трансферт 2020 – 2021 жылдары 2 триллион 700 миллиард теңге мөлшерінде, ал 2022 жылы 2 триллион 600 миллиард теңгеге дейін төмендетумен айқындалды.

2020 – 2022 жылдарға айқындалған Ұлттық қордан кепілдендірілген трансферттің мөлшерлері Ұлттық қордағы қаражаттың жалпы ішкі өнімнің 30 пайыз мөлшерінде төмендемейтін қалдық бойынша шарттың орындалуын қамтамасыз етеді.

Қолдауларыңызды сұраймын. Назарларыңызға рақмет.

Енді сіздердің қарауларыңызға елдің 2020 – 2024 жылдарға арналған әлеуметтік-экономикалық даму болжамы енгізіледі. Болжамды қалыптастырудың негізгі факторлары:

1) жалпы ішкі өнім бойынша 2018 жылғы есептік статистикалық деректер және ағымдағы жылдағы экономика дамуының динамикасы. Тоғыз айдағы жалпы ішкі өнімнің өсуі 4,3 пайызды құрады. Инфляция нысаналы дәлізде 5,3 пайыз, инвестициялар 9,7 пайыз деңгейінде өседі;

2) әлемдік экономиканың өсуі бойынша өзектендірілген болжамдар;

3) әлемдік тауар нарықтарындағы үрдістер. Әлемдік қаржы ұйымдарының мәліметтеріне сәйкес 2019 жылы мұнай бағасының консенсус-болжамы 65 долларды құрайды. Ал 2020 жылы бір баррель үшін 63 долларға дейін төмендейді.

Болжам мен бюджеттік параметрлерді қалыптастыру үшін базалық сценарий негізге алынды. Ол мұнай бағасын 55 доллар көлемінде көздейді.

Жалпы ішкі өнімнің нақты өсуі 2020 жылы 4,1 пайыз деңгейінде болжанып отыр. 2024 жылы ол 4,7 пайызға жетеді. Орташа жылдық өсу қарқыны 5 жылда 4,4 пайызды құрайды.

Жалпы ішкі өнімнің өсуі жалпы жинақтың, ішкі тұтынудың және экспорттың өсуі есебінен қамтамасыз етіледі.

Инвестициялар экономикалық өсуді қолдаудың маңызды факторы болады.

Салалық бөліністе негізгі өсім шикізаттық емес секторға тиесілі болады. Бұл өңдеу өнеркәсібі, қызмет көрсету саласы және құрылыс. Бұл салалардың орташа өсімі 4,7 пайыз деңгейінде болады. Жалпы ішкі өнімнің өсуіндегі салымы 3,5 пайыздық тармақты құрайды.

Мұнай өндіру көлемі 2020 жылы 90 миллион тоннадан 2024 жылы 100 миллион тоннаға дейін өседі. Өндірудің өсуі Теңіз, Қарашығанақ, Қашаған кен орындарын кеңейту, сондай-ақ теңіздегі кен орындарын пайдалануға беру есебінен болады.

Номиналды жалпы ішкі өнім 2020 жылы 75 триллион теңгені, ал 2024 жылы 106 триллион теңгені құрайды.

2020 – 2021 жылдары инфляцияның жылдық нысаналы дәлізі 4-6 пайыз деңгейінде сақталды. Ал 2022 – 2024 жылдары ол дәліз 3-5 пайыз шегінде болады.

Макроэкономикалық болжамның негізінде 2020 – 2022 жылдарға арналған бюджет параметрлерінің болжамы әзірленді.

Республикалық бюджеттің кірістері (трансферттерді қоспағанда) болжам бойынша 2020 жылы 8,1 триллион теңге сомасында, 2021 жылы 8,7 триллион теңге, 2022 жылы 9,5 триллион теңгені құрайды.

Бюджет тапшылығы 2020 жылы жалпы ішкі өнімге қарағанда 2,1 пайыз деңгейінде, кейіннен 2021 жылы 1,5 пайызға дейін және 2022 жылы 1 пайызға дейін төмендетумен жоспарлануда.

Осы параметрлерді есепке ала отырып, республикалық бюджеттің шығыстары 2020 жылы 12,9 триллион теңге, 2021 жылы 13,2 триллион теңге, 2022 жылы 13,7 триллион теңге көлемінде айқындалды.

Назарларыңызға рақмет.

ТӨРАҒА. Рақмет, Руслан Ерболатұлы.

Қазақстан Республикасы Парламентінің Мәжілісі мақұлдаған «2020 – 2022 жылдарға арналған республикалық бюджет туралы» Қазақстан Республикасы Заңының жобасы жөнінде баяндама жасау үшін сөз Қазақстан Республикасы Премьер-Министрінің бірінші орынбасары – Қаржы министрі Әлихан Асханұлы Смайыловқа беріледі.

СМАЙЫЛОВ Ә.А. Құрметті Дариға Нұрсұлтанқызы, құрметті депутаттар! Сіздердің қарауларыңызға «2020 – 2022 жылдарға арналған республикалық бюджет туралы» Қазақстан Республикасы Заңының жобасы ұсынылды.

Бюджет жобасы үш негізгі міндетті шешуге бағытталған.

Бірінші міндет. Барлық әлеуметтік міндеттемелердің орындалуын қамтамасыз ету.

Екінші міндет. 2025 жылға дейінгі Стратегияны іске асыруды қамтамасыз ету.

Үшінші міндет. Елбасының тапсырмаларын және Мемлекет басшысының Жолдауының іске асырылуын қамтамасыз ету.

Жолдаудың жекелеген іс-шараларын қаржылық қамтамасыз ету Үкіметтің ұсынысы бойынша заң жобасына Парламент енгізіп отырған түзетулер арқылы іске асырылды.

Негізгі өзгерістер мұғалімдер мен мәдениет қызметкерлерінің жалақысын ұлғайтуды көздейді.

Бұл үш жылға 1,1 триллион теңгеден астам сома.

Микро және шағын бизнесті табысқа салынатын салық төлеуден босатуды ескере отырып, субвенциялар және алып қоюлар көлемі өзгертілді.

Салықтық түсімдерді ұлғайту, шығыстарды оңтайландыру, жалпы ішкі өнімге пайыздық арақатынасын сақтай отырып бюджет тапшылығын ұлғайту осы өзгерістерді енгізу үшін көз болды.

Сондай-ақ бюджет жобасын қарау барысында Парламент депутаттарының ұсыныстары бойынша халықтың өмір сүру сапасын арттыруға және өңірлерді дамытуға бағытталған бірқатар түзетулер ескерілді.

Қосымша ауылдық елді мекендерді таза ауыз сумен, су бұру, газдандыру қызметтерімен қамтамасыз етуге, сондай-ақ тұрғын үй-коммуналдық шаруашылығы объектілерін және көлік инфрақұрылымын дамытуға қаражат көзделген.

Депутаттар ұсыныстарының бір бөлігі ішкі қайта бөлу есебінен бюджетті іске асыру туралы қаулы дайындау кезінде ескерілетін болады.

Бюджет жобасының негізгі сипаттамаларына қысқаша тоқтап өтуге рұқсат етіңіздер.

2020 жылдағы түсімдер ағымдағы жылғы бюджеттен 653 миллиард теңгеге ұлғая отырып, 11,3 триллион теңге сомасында айқындалды.

2020 жылға бюджет тапшылығы 1,6 триллион теңге деңгейінде айқындалды, оның көлемі 2022 жылы 890 миллиард теңгеге дейін төмендейді.

2020 жылға бюджет шығыстары 12,9 триллион теңгені құрайды.

Басымдықта – азаматтардың әлеуметтік игілігі. Осы бағыт бойынша үш жылдық кезеңге шығыстар 20 триллион теңгені, оның ішінде 2020 жылға 6 триллион теңгені немесе шығыстардың жалпы көлемінің 46,4 пайызын құрайды. 2022 жылға қарай бұл көрсеткіш 53,8 пайызға дейін артады.

Әлеуметтік көмекке және қамсыздандыруға 11 триллион теңге, оның ішінде 2020 жылы 3,4 триллион теңге жоспарланған.

Шығыстардың басым бөлігі немесе 97 пайызы зейнетақыны, жәрдемақыны, атаулы әлеуметтік көмекті, жекелеген санаттағы азаматтарға біржолғы қаржылай өтемақыны төлеуге арналған.

Денсаулық сақтауға 2020 – 2022 жылдары шығыстар 4,7 триллион теңге, оның ішінде 2020 жылы 1,5 триллион теңгені құрайды немесе ағымдағы жылдың деңгейіне қарағанда 299 миллиард теңгеге өседі.

Аталған өсім негізінен міндетті әлеуметтік медициналық сақтандыруға көшумен және тегін медициналық көмектің кепілдік берілген көлемі шеңберінде медицина қызметкерлерінің еңбекақысының ұлғаюымен байланысты болды.

Білім беру және ғылымға бюджет жобасында 3,7 триллион теңге, оның ішінде 2020 жылға 858 миллиард теңге қарастырылған. Ағымдағы жылғы бюджетпен салыстырғанда шығыстардың ұлғаюы 285 миллиард теңгені құрады және педагогтардың еңбекақысын арттыруға байланысты болды.

Шығыстардың әлеуметтік блогы шеңберінде «Еңбек» мемлекеттік бағдарламасы, денсаулық сақтауды дамыту, тілдерді қолдануды дамыту, білім мен ғылымды және туристік саланы дамыту іске асырылатын болады.

Бюджет шығыстарының келесі аса маңызды бағыты экономика салаларын қолдау және дамыту болып табылады.

Үш жылдық кезеңде осы мақсаттарға 4,7 триллион теңге, оның ішінде 2020 жылға 2 триллион теңге қарастырылған.

Осы бағыт көлемінде индустриалды-инновациялық даму, Бизнестің жол картасы, агроөнеркәсіптік кешенді дамыту, «Нұрлы жер» және «Нұрлы жол» мемлекеттік бағдарламалары іске асырылатын болады.

Мемлекеттің қорғаныс қабілеті және құқық тәртібін қорғауды қамтамасыз етуге үш жылдық кезеңге 4,3 триллион теңге, 2020 жылға 1,5 триллион теңге көзделген.

Өңірлік саясат мемлекетті дамытудың маңызды бағыттарының бірі болып табылады.

Осылайша, үш жылдық кезеңде өңірлерге субвенциялар 6,3 триллион теңгені, оның ішінде 2020 жылы 520 миллиард теңгеге ұлғая отырып 2,1 триллион теңгені құрайтын болады.

Бюджет жобасында 5,4 триллион теңге көлемінде нысаналы трансферттер, оның ішінде 2020 жылға 1,7 триллион теңге көзделді. Олар атаулы әлеуметтік көмек төлеуге, педагогтардың жалақысына, газ-көлік жүйесін дамытуға, тұрғын үй құрылысына, ауыл шаруашылығын субсидиялауға, жергілікті жолдар желісін дамытуға бағытталатын болады.

Жалпы үш жылдық кезеңге аймақтарға республикалық бюджет қаражаты есебінен 11,7 триллион теңге, оның ішінде 2020 жылы 3,8 триллион теңге немесе бюджет шығыстарының 29,4 пайызы бөлінетін болады.

Елбасы берген тапсырмаларды, сондай-ақ Мемлекет басшысының Жолдауында айтылған тапсырмаларын орындау үшін 2020 – 2022 жылдарға арналған республикалық бюджетте 8,5 триллион теңге, оның ішінде 2020 жылы 2,7 триллион теңге көзделді.

Құрметті депутаттар, заң жобасын Парламентте талқылау барысында депутаттар бюджет жүйесі жұмысының жүйелі мәселелерін шешу бойынша ұсыныстар берді. Барлық ұсыныстар пысықталатын болады және бюджет заңнамасына өзгерістер енгізу кезінде ескеріледі.

Заң жобасын қолдауларыңызды сұраймын. Назарларыңызға рақмет.

ТӨРАҒА. Рақмет, Әлихан Асханұлы.

Еліміздегі ақша-кредит саясаты туралы баяндама жасау үшін сөз Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің Төрағасы Ерболат Аскарбекұлы Досаевқа беріледі.

ДОСАЕВ Е.А. Құрметті Дариға Нұрсұлтанқызы, құрметті депутаттар! 2020 – 2022 жылдарға арналған республикалық бюджеттің өлшемдері Үкімет пен Ұлттық Банктің макроэкономикалық болжамдарына негізделген. Ұлттық Банк бұл өлшемдерді қолдайды.

Ұлттық Банктің ақша-кредит саясатының негізгі мақсаты баға тұрақтылығын қамтамасыз ету болып табылады. 2019 – 2021 жылдарға арналған инфляция бойынша нысаналы дәліз 4-6 пайыз мөлшерінде белгіленген. Қазан қорытындысы бойынша жылдық инфляция 5,5 пайыз болып нысаналы дәліз ішінде қалды. Жыл соңына дейін инфляция 5,7-5,8 пайыз деңгейде бағаланады.

2022 жылдан бастап инфляция дәлізін 3-5 пайызға дейін, 4 пайыз орталық мәнге жақын төмендету көзделіп отыр.

Инфляциялық таргеттеу саясаты шеңберінде ақша-кредит саясатының негізгі құралы Ұлттық Банктің базалық ставкасы болып табылады. Ол қазіргі уақытта 9,25 пайызды құрайды. 25 қазанда қабылданған базалық ставканы сақтау туралы шешім қысқа мерзімді кезеңде инфляцияның құбылу тәуекеліне негізделді.

Ұлттық Банк базалық ставка деңгейін елдегі қалыптасып отырған және күтілетін инфляция мөлшеріне қарай, сондай-ақ ішкі және сыртқы факторларды ескере отырып белгілейді. Ол нақты көрсетуде 3-3,5 пайыз деңгейінде сақталады. Бұл инфляцияның белгіленген нысаналы дәлізде сақталуын қамтамасыз етеді және экономикалық өсудің орнықты қарқындарын ұстап тұрады.

Қазіргі уақытта ішкі валюта нарығындағы жағдай көбінесе сыртқы факторлардың ықпалымен дамуда.

Ағымдағы жылғы 22 қарашадағы жағдай бойынша теңгенің айырбас бағамы жыл басынан бері 0,2 пайызға әлсіреп, 1 доллар үшін 385 теңге 7 тиынды құрады.

Инфляциялық таргеттеу режимі шеңберінде Ұлттық Банк теңгенің айырбастау бағамы бойынша шектерді, дәлізді немесе басқа да бағдарды белгілемейді. Айырбастау бағамы негізінен елдің төлем балансы мен жағдайына қарай, сондай-ақ ішкі валюта нарығындағы сұраныс пен ұсыныс ықпалымен қалыптасады.

Ұлттық Банк жүргізілген операциялар туралы жария хабарлауды жалғастырады.

Қазақстан Республикасының Президенті Қасым-Жомарт Кемелұлы Тоқаевтың жүргізіліп отырған бағамдық саясатты транспаренттілік және сенімділікпен қамтамасыз ету бойынша тапсырмасын орындау шеңберінде Ұлттық қордың кепілдендірілген трансферт аясында ақшалай қаражатын конвертациялау және қайта конвертациялау сомаларын жариялау жоспарланып отыр. Қаржы министрлігімен бірлесіп трансферттердің 2020 жылға арналған жоспар-кестесін жасау жұмысы жүргізілуде.

Ұлттық Банктің алтын-валюта резервтері 1 қарашада алдын ала деректер бойынша 29,5 миллиард АҚШ доллары болды.

Жалпы халықаралық резервтер Ұлттық қордың 59,9 миллиард АҚШ доллары мөлшеріндегі активтерін қоса алғанда 89 миллиард 400 миллион АҚШ доллары болды.

Алдын ала деректер бойынша тоғыз айда төлем балансының ағымдағы шотының дефициті өсіп, 2018 жылғы тоғыз айдағы 1 миллиард 800 миллион АҚШ долларымен салыстырғанда 4,7 миллиард АҚШ долларын құрады. Дефициттің ұлғаюы импорттың 3 миллиард 100 миллион АҚШ долларына өсуімен және ағымдағы жылы мұнай бағасының барынша төмен болуы салдарынан тауарлар экспортының 1 миллиард АҚШ долларына төмендеуіне негізделді.

Мұнайдың нақты орташа бағасы 10 айда 64 АҚШ доллары болды, бұл 2018 жылғы осындай кезеңмен салыстырғанда 13 пайызға төмен.

2020 – 2024 жылдары ағымдағы шот дефициті ішкі жалпы өнімнің 2,3-3,7 пайыз аралығында болады деп бағаланады. 2022 жылы мұнай өндірудің 91 миллион тоннадан 2023 жылы 100 миллион тоннаға дейін ұлғаюы есебінен экспорттың 53,6 миллиард АҚШ долларынан 61,3 миллиард АҚШ долларына дейін өсуі күтіледі.

Ірі шикізат және инфрақұрылымдық жобаларды ((ТШО, Солтүстік Каспий жобасы, «Сарыарқа» газ құбыры жобасы, тағы басқа) іске асыруды жалғастыру үшін материалдар мен жабдық сатып алуға байланысты тауарлар импортының 2020 жылғы 34,1 миллиард АҚШ долларынан 2024 жылы 39,4 миллиард АҚШ долларына дейін өсуі болжанып отыр.

Ұлттық Банк қызметінің басым бағыты экономиканы кредиттеудің өсуі болып қалады.

Екінші деңгейдегі банктердің кредиттік портфелі 10 айда 13,5 триллион теңгеге дейін жылдың басынан 3,1 пайызға ұлғайды. Бірінші тоқсанда банктерді қалыпқа келтіру нәтижесінде жұмыс істемейтін қарыздарды есептен шығарған соң сәуір-қазан аралығында кредиттеудің өсуі 8,2 пайыз немесе 1 триллион теңгені құрады. Өсудің озық қарқыны 17,4 пайызға ұлғайған бөлшек кредиттеуді көрсетіп отыр. Бизнеске кредиттік портфель сәуір-қазан аралығында 7 триллион 100 миллиард теңгеге дейін жылдың басынан 1,2 пайызға өсті.

Қазанның қорытындысы бойынша ұзақ мерзімді кредиттер 11,5 триллион теңгені, қысқа мерзімді – 2 триллион теңгені құрады.

Ұлттық Банк ұзақ мерзімді қорландыруды ұсыну арқылы экономиканы кредиттеуге екінші деңгейдегі банктерге тікелей қолдау көрсетуде. Экономиканың басым салаларына жеңілдетілген кредиттеу бағдарламасын (600 миллиард теңге) іске асыру жалғасуда. 15 қарашада 252 миллиард теңге сомаға 417 жоба банктердің қарауында, 145 миллиард

теңге сомаға 247 жоба мақұлданды, 159 қарыз беріліп, ол 50 миллиард 200 миллион теңге сомаға дейін жетті.

Экономиканың нақты секторының кредиттерге төмен сұранысының негізгі проблемасы заңды тұлғалардың ағымдағы қайта кредиттелуі болып қала береді. Экономиканың қаржылық емес секторы субъектілері активтерінің сапасы, олардың төлем қабілеттілігі мен кредиттік қабілеттілігі екінші деңгейдегі банктер үшін жоғары кредиттік тәуекелге әкеп соқтырып отыр бүгін.

Елбасының Бес әлеуметтік бастамасы аясында Ұлттық Банк көпшілік үшін ипотеканың қолжетімділігін арттыруға бағытталған «7 – 20 – 25» бағдарламасын іске асыруды жалғастыруда.

10 мың 823 отбасы 124 миллиард 300 миллион теңгеге қарыз алды. Бағдарламаны 2018 жылғы шілдеде іске асыруды бастағаннан бері ипотекалық қарыздардың көлемі қазанның соңында 1 триллион 700 миллион теңгеге дейін 47,9 пайызға өсті. Бағдарлама қолданылған кезеңде банк секторының несие портфелінде ипотекалық портфельдің үлесі 8,9 пайыздан 12,5 пайызға дейін ұлғайды.

Банк жүйесінде банк активтерінің сапасын кешенді тәуелсіз бағалау жалғасуда. Жұмысты осы желтоқсанда аяқтау жоспарланып отыр.

Банк жүйесінің айқындылығын арттыру мен нығайту жүргізіліп отырған іс-шаралардың салдары ретінде күтіледі. Бұл банктердің экономиканы кредиттеу көлемін арттыруға мүмкіндік береді деп ойлаймыз.

Өткен жылғы қазанда енгізілген жеке тұлғалардың теңгемен салымдары бойынша ең жоғары ставкаларды белгілеудің жаңа тәсілі банктерді қорландырудың орнықтылығын арттыруға ықпал етеді. Қазіргі уақытта алты айға дейінгі қысқа аралықта ставкаларды базалық ставканың деңгейіне байланыстыру іске асырылды. Депозиттік ставкалар барынша ұзақ аралықта банктердің нарықтық ставкаларына қарай қалыптасады. Мәселен, мерзімсіз салымдар бойынша ставкалар 9,8 пайыздан, мерзімді салымдар бойынша 12 пайыздан аспайды, ал жинақ салымдары бойынша 14,6 пайызға жетті. Мұндай тәсіл нарықты қалыпына келтіруді қамтамасыз етеді және банктер арасындағы бәсекелестікті күшейтеді, сондай-ақ жинақ депозиттердің тартымдылығын арттырады.

Биыл шетел валютасындағы салымдарды теңгемен салымдарға ауыстыру жалғасуда. Депозиттердің долларлану деңгейі жыл басындағы 48,4 пайыздан қазанның қорытындысы бойынша 43,6 пайызға дейін төмендеді.

Құрметті депутаттар! Бағаның тұрақтылығын және орнықты экономиканың өсуін қамтамасыз етуге қажетті шараларды Ұлттық Банк толық көлемде іске асыратын болады. Ұлттық Банк Елбасы айқындаған стратегиялық мақсаттарға қол жеткізу үшін және Қазақстан Республикасы Президентінің Жолдауы мен тапсырмаларын іске асыру үшін Үкіметпен бірлескен жұмысты жалғастырады.

Назарларыңызға рақмет.

ТӨРАҒА. Рақмет, Ерболат Асқарбекұлы, орныңызға отырыңыз.

Енді сұрақтар мен жауаптарға көшейік. Сенатор Әбдікерев.

ӘБДІКЕРОВ Р.Қ. Рақмет, құрметті Дариға Нұрсұлтанқызы.

Қадірлі әріптестер, менің сұрағым Қазақстан Республикасының Қаржы министріне арналады.

Құрметті Әлихан Асханұлы! Бүгінгі қаралып отырған заң жобасы бойынша Есеп комитетінің қорытындысында аталып көрсетілгендей, республикалық бюджет шығыстарының өсуі шамамен 40 пайыз тапшылықты ұлғайту есебінен қамтамасыз етілген, яғни оны жабудың негізгі көзі Ұлттық қор мен сыртқы қарыз болып қала береді.

Соңғы жылдары қарыз алу есебінен республикалық бюджет тапшылығын қаржыландыру нәтижесінде Үкімет қарыздарының өсуі байқалуда. Мәселен, 2013 – 2018 жылдары алынған Үкіметтің сыртқы қарызы 8 есеге дерлік ұлғайған. Осыған байланысты қарызды қайтаруға арналған шығыстардың өсуіне қарай республикалық бюджетке түсетін жүктеме де артуда. Мысалы, 2013 жылы 177 миллиард теңгеден астам болса, 2018 жылы 586 миллиард теңгеге жеткен. Сондай-ақ бүгінгі қарастырылып отырған бюджет жобасы бойынша алдағы үш жыл ішінде қарызды қайтаруға 2,5 триллион теңгеге жуық қаржы жоспарланып отыр. Яғни бұл жыл сайынғы шығыстар көлемінің 6 пайыздан астамын құрайтын болады. Осыған орай сұрақ.

Бірінші. Бүгінде сыртқы қарыздар арқылы қандай инвестициялық жобалар іске асырылуда? Олардың тиімділігі мен болашағы қандай деп пайымдайсыз?

Екінші. Мемлекеттік қарыздар туралы деректердің ашықтығы қаншалықты қамтамасыз етілуде? Рақмет.

СМАЙЫЛОВ Ә.А. Рақмет. Жалпы мемлекеттік борыш туралы айтатын болсақ, ол қазіргі уақытта қауіпсіз деңгейде, яғни жалпы ішкі өнімнің 24 пайызын құрайды. Ол лимит 50 пайыздан алыс. Оның үстіне борышты бюджетке төлеу лимиті 15 пайыз, былтыр ол тек 12 пайыз болатын, биыл 13 пайыз. Яғни жалпы борыштық индикаторлар қауіпсіз деңгейде.

Негізгі қаражат жолдарды жаңғыртуға, реконструкциялауға тартылады, 77 пайыз сол жолдарға арналған. Шамамен 17 миллиард теңге білім беру және денсаулық сақтау салаларын реформалау жұмыстарына байланысты, қалғаны біздің Мемлекеттік кіріс департаментін әкімшілендіру жұмыстарын жақсартуға, ирригациялық және дренаждық жүйелерді жетілдіру бойынша тартылатын қаражат.

Ашықтығын айтатын болсақ, Бюджет кодексіне сәйкес Парламентке үш жылдық бюджетті енгізген кезде мемлекеттік борыш түрлері бойынша барлық ақпаратты, қарызға алатын ақша көлемін барлық керекті срездермен енгіземіз және азаматтық бюджет бойынша осы деректерді интернет-сайтта ашық түрде жариялаймыз. Рақмет.

ТӨРАҒА. Сөз сенатор Нұрсипатовқа беріледі.

НҰРСИПАТОВ Н.Н. Рақмет.

Менің сұрақтарым Денсаулық сақтау министрлігі мен Қаржы министрлігінің басшыларына жолданады.

В ходе моих встреч с избирателями неоднократно обсуждался вопрос недофинансирования медицинских организаций Павлодарской области Фондом социального медицинского страхования, сумма которого на сегодня составляет 2,6 миллиарда тенге. Эти же проблемные вопросы поднимали депутаты городского и

областного маслихатов города Павлодара во время рабочего визита Председателя Сената Парламента в регион.

Сумма дефицита сложилась в результате подушевого тарифа 851 тенге для городских организаций, оказывающих амбулаторно-поликлиническую помощь, самого низкого по республике. Среднереспубликанский подушевой тариф составляет 954 тенге. При этом городское население в Павлодарской области составляет 71,4 процента. Потери бюджета 2019 года за счет тарифов составили 676 миллионов тенге.

Также фондом не в полном объеме были выделены деньги, предусмотренные на повышение заработной платы с июня текущего года на 30 процентов низкооплачиваемым работникам амбулаторно-поликлинических организаций в сумме 643 миллиона тенге. А также не в полном объеме было осуществлено годовое финансирование, где вместо 12 месяцев фактически выделены средства из расчета на 11 месяцев. В связи с этим были уменьшены договоры по медицинским организациям, и дефицит бюджета составил 1,2 миллиарда тенге.

Первый вопрос. Согласно приказу Министерства здравоохранения №801 от 26 ноября 2009 года совершенствование доступности медицинской помощи в формировании тарифов не должно приводить к ухудшению доступности населения к гарантированному объему бесплатной медицинской помощи. В этой связи будет ли пересмотрено уполномоченным органом повышение тарифа для городов Павлодарской области по комплексному подушевому нормативу с учетом доведения до уровня среднереспубликанского тарифа?

Второй вопрос. Будет ли выделено дополнительное финансирование на выплату заработной платы низкооплачиваемым работникам медицинских организаций в сумме 643 миллиона тенге до конца текущего года, предусмотренные на повышение заработной платы с июня на 30 процентов?

Третий вопрос. Будет ли выделена недофинансированная сумма 1,2 миллиарда тенге к годовому финансированию путем перерасчета тарифов за полных 12 месяцев, как предусмотрено законодательством Республики Казахстан?

ТӨРАҒА. Пожалуйста, министр Биртанов.

БИРТАНОВ Е.А. Спасибо за вопросы.

Касательно финансирования Павлодарской области в целом хочу сказать, что в текущем году по сравнению с предыдущим годом финансирование медицинской помощи Павлодарской области со стороны Фонда социального медицинского страхования увеличилось на 16 процентов. Если в 2018 году было 36,7 миллиарда тенге, то в 2019 году – 42,5 миллиарда тенге, в том числе для доведения исполнения поручения Президента по повышению заработной платы – 4,2 миллиарда тенге.

Действительно, эти дополнительные средства были посажены во все тарифы, в том числе в комплексный подушевой норматив. Имеется определенная неравномерность этих тарифов, исходя из структуры населения. Структуры сельского и городского населения ежегодно по данным, представленным самими регионами, рассчитываются. Данные тарифы были сформированы по предложению самой Павлодарской области.

На следующий год мы планируем проводить и дальше эту работу по совершенствованию комплексного тарифа как в сторону увеличения, так и в сторону выравнивания.

По второму и третьему вопросам. В целом планируется в рамках уточнения из той суммы, которую выделили, 13,7 миллиарда тенге по республике, 700 миллионов тенге направить на дополнительное финансирование организаций Павлодарской области, а также на возмещение услуг в декабре.

В принципе, это у нас ежегодная практика, мы закладываем эти деньги, и после того, как декабрь будет закрыт в январе, дополнительно будут выделены 600 миллионов тенге.

Таким образом, все потребности медицинских организаций по Павлодарской области будут в полном объеме закрыты. Спасибо.

ТӨРАҒА. Как Вам видится система выравнивания? Вы сейчас сказали, что планируется выравнивание уровня финансирования тарифов в области здравоохранения в будущие годы.

БІРТАНОВ Е.А. Действительно, есть серьезные проблемы по ряду видов медицинской помощи, например, по скорой медицинской помощи, онкологии, психическим заболеваниям. Мы централизовали расходы только с 2018 года. Различия очень серьезные, иногда в 2-2,5 раза. То есть расходы на одного и того же пациента в регионах существенно различались. Это историческая база местных бюджетов. Поэтому мы используем тактику постепенного выравнивания. Всем, кто находится ниже средней линии, мы поднимаем тарифы, а тем, кто находится выше, стараемся не опускать, поскольку есть исторические проблемы с лишними площадями и историческими затратами.

Поэтому, Дарига Нурсултановна, выравнивание будет проходить поэтапно. У нас есть план выравнивания по всем тарифам на будущие три года.

ТӨРАҒА. Спасибо.

Сөз сенатор Тағымовқа беріледі.

ТАҒЫМОВ М.М. Менің сұрағым Ауыл шаруашылығы министріне.

Құрметті Сапархан Кесікбайұлы, еліміздің агроөнеркәсіп кешенін мемлекеттің белсенді қолдауына қарамастан экономиканың бұл саласының бәсекеге қабілеттілігі жақсарған жоқ.

Бірнеше бағдарлама енгізілді, әртүрлі қаржыландыру тәсілдері қолданылды. Атап айтқанда, қазір Ауыл шаруашылығы министрлігінің ауыл шаруашылық кәсіпорындарын қаржылық сауықтыру бағдарламасының тиімділігіне қатысты сын өте көп. Дегенмен 2020 – 2022 жылдарға арналған бюджетте осы мақсаттарға миллиардтаған қаржы тағы да бөлініп отыр.

Осыған байланысты сұрақ: Ауыл шаруашылығы министрлігі қаржылық сауықтыру бағдарламасын одан әрі іске асыруда қандай перспективалар көріп отыр? Рақмет.

ТӨРАҒА. Сөз министр Омаровқа беріледі.

ОМАРОВ С.К. Сұрағыңызға рақмет, Марат Мырзағалиұлы.

Бұл қаржылық сауықтандыру бағдарламасы 2015 жылдан бері келе жатқан бағдарлама. Бастапқы кезде бұл бағдарламаға республика бойынша 404 субъекті қатысатын болған, олардың барлық қарызы 520 миллиард. Бірақ кейін жұмыс жасау кезінде бұл сома 376 миллиардқа азайды, қатысушылардың көлемі де азайды. Қазіргі кезде осы бағдарлама бойынша 404 субъектіден 91 субъект сауықтандырылды. Қалғандарды осы бағдарламаның талаптарын орындап, сауықтырылғаннан кейін шығып кетті, 40 пайызы бағдарламаның талаптарын орындай алмай шығып кетті. Соның ішінде бүгінгі күні 188 кәсіпорын сауықтандырылды.

Бағдарлама осы екі жылда аяқталады. Оның ішінде кейінгі екі жылда 2,7 миллиард ақша ғана қаралып отыр. Ол бағдарламаны қаржыландыру тоқтатылды деп есептесек те болады, өйткені қалған 2,7 миллиард ақша сол бағдарламаға қатысушылардың соңғы талаптарын орындауға бөлініп отырған ақша.

Қазіргі кезде қосымша қаржыландыру жүріп жатқан жоқ. Мына ақша осы бағдарламаға қатысып, қазіргі кезде аяқтап жатқан кәсіпорындардың алдындағы біздің өзіміздің алған міндеттемемізді орындауға қабылданып жатқан ақша.

ТӨРАҒА. Сенатор Шелпеков.

ШЕЛПЕКОВ Б.А. Рақмет, Дариға Нұрсұлтанқызы.

Президенттің ұсынысымен Үкімет қазір осы бюджетте шағын бизнесті үш жылға 3 пайыздық салықтан босатып отыр. Ол енді шағын бизнеске үлкен жеңілдік. Бірақ Салық комитетінің қазіргі айтулары бойынша шағын бизнес болсын, барлық бизнестің түрлерінде банктік терминал арқылы ақшаны өткізу қатты қадағалауға алынатын болып жатыр. Осы күнге дейін шағын бизнестің біреуінде бұл болса, біреуінде болмайтын. Терминал көпшілігінде жоқ болатын.

Біздер бюджет арқылы 3 пайыздан босатамыз да, енді осы терминалды қолданғанда 1,5 пайыздан 2,3 пайызға дейін банкке төлейді. Шағын бизнес ақшаны жаппай осы банк терминалдары арқылы өткізетін болса (орта, үлкен бизнес бар, басқа қызмет, сауда орындары бар), осы бюджет арқылы шағын бизнеске жасалып жатқан көмектің тиімділігін төмендетеді. Себебі олар бұрын банк терминалы арқылы төленбей жүрген ақшасын Үкіметке салық арқылы төлейтін еді, енді салықтан босатылады да банкке төлейді. Сонда біз айналып келгенде, жыл сайын шағын бизнестен бюджетке түспей тұрған жаңағы 100 миллиард ақшаны енді банкке беретін болдық.

Бұл жерде қандай мәселе? Мәселе – осы пайызды азайту керек, 1,5 пайыздан 2,3 пайызға дейін, ол көп пайыз.

Ал енді біздің Қазақстандағы сауданың айналымын есептейтін болсаңыз, банктердің пайдасы 100 миллиардтан кем болмайды. Сонда Үкімет 100 миллиардтан айырылады, банкке 100 миллиард түседі.

Мен бұл мәселені айтып келе жатқанымға үш жыл болды. Бірақ бұл мәселе қазір 1 қаңтардан бастап шиеленіседі, себебі 1 қаңтардан бастап мына заң күшіне енеді, барлық бизнеске терминал қою қажет болады. Осының алдын алу керек деп есептеймін.

Менің сұрағым Ерболат Асқарбекұлы Досаевқа. Осы мәселе бойынша сіздің пікіріңізді білейін деп едім. Рақмет.

ТӨРАҒА. Ерболат Асқарбекұлы, сөз сізде.

ДОСАЕВ Е.А. Сұрағыңызға рақмет. Екі жетіден бері Үкіметке де, Ұлттық Банкке де көп сұрақ қойылып жатыр. Соңғы 10 жылдың ішінде статистика бойынша POS-терминал арқылы осы төлемдердің жүйесі бойынша үш есеге өсіп, ал саны бойынша бес рет өсті. Бір жағынан, ондай өсім болғаннан кейін осы жылдың басынан бастап 10 айдың ішінде 7,2 триллион теңгеге осындай төлемдер өткен болатын. Бірақ фискал жағынан, бюджеттің кірісі жағынан қарағанда ондай үлкен эффект көрмей отырмыз.

Қаржы министрлігімен бірлесіп Ұлттық Банк екінші деңгейдегі банктермен бірге жұмыс істеді. Үлкені болсын, кішісі болсын, әр кәсіпорында осындай төлемдерді өткізу үшін терминалдар болу керек. Бірақ салық жағынан деп отырмыз ғой.

Біздің бір үлкен мақсатымыз – бүгінгі орташа комиссияның статистикасы бойынша 2,3 пайыз, одан төмендету бойынша жұмысымызды бастаған болатынбыз.

Біріншіден, өздеріңіз білесіздер, Виза мен Мастер карт деген халықаралық төлем жүйелері бар. Бүгін өткізетін төлемдердің 92 пайызы солар арқылы өтеді, 1,7 пайыз комиссия соларға кетіп жатыр. Ол жұмысты біз бастадық.

2020 жылы экономиканың әлеуметтік маңызы бар сегменттерінде, соның ішінде осы комиссияларды төмендетеді деп сеніп отырмыз. Өйткені осы желтоқсанның соңына шейін жұмысымызды бітіреміз деп ойлап отырмыз, ендігі жылдың 1 сәуірінен бастап банктерге жаңа комиссиялар келеді деген сеніміміз бар.

Екіншіден, біз мемлекеттік органдармен бірлесіп, комиссияны төмендетудің басқа жолдарын іздеудеміз. Ол QR-кодпен бағасын түсіру жолы. Біздің еліміздегі нешетүрлі корпорациялармен, басқалармен бірге жұмыс істеп, қандай жеңіл жолмен төлемді өткізуге болатынын ойластырып жатырмыз.

Ендігі жылдан бастап банк емес, жаңа төлем системаларының дамуын бастайын деп отырмыз. Жұмыстарымыз басталған болатын (бірақ пилот режимінде келесі жылдан бастап), Каспий Банк, тағы сол сияқты екінші деңгейлі банктер Қаржы министрлігімен жұмысты бастап отыр. Өздерінің атынан POS-терминалды ақшасыз берейін деп отыр және бірден B2B-системасымен комиссиясын түсіруге олар дайын.

Осындай жұмысты 2020 жылдан бастап енгіземіз деген алдымызға қойған мақсаттарымыз бар. Рақмет.

ТӨРАҒА. Халықаралық тәжірибе қандай, банктің комиссиясы қандай болу керек?

ДОСАЕВ Е.А. Комиссиялары бір-біріне ұқсамайды, әр елде әртүрлі, өйткені ол базалық қаржылық инфраструктураларға қарайды. Инфраструктура дұрыс дамыса, онда комиссиялары төмен болады. Бүгінгі көп трансакция (төлемдер) Нұр-Сұлтан мен Алматы қаласында, ең көбі Алматыда. Біздің басқа облыс орталықтарына әлі жеткен жоқ, Шымкент қаласына енді келді.

Халықаралық Виза мен Мастер карт екеуі төлем жүйелерінің ішіндегі әр аумаққа жеткен, дамыған қаржылық инфраструктура болады деп ойлап отырмыз. Алдымыздағы үш жылдың ішінде осыны дамыту жөнінде мақсатымыз бар.

ТӨРАҒА. Оған дейін бәріміз 3 пайызға дейін комиссияны төлеп отырамыз.

ДОСАЕВ Е.А. Жоқ. Ендігі жылдың 1 сәуірінен бастап алдымызға қойған экономиканың жеті маңызды секторы бар, соның ішінде осы комиссия түседі деген сеніміміз бар.

ТӨРАҒА. Рақмет.

Сенатор Жүсіп.

ЖҮСП Н.Б. Рақмет, Дариға Нұрсұлтанқызы.

Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрі Біржан Бидайбекұлы Нұрымбетов мырзаға сұрақ қойғым келеді.

Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрлігі 2017 – 2021 жылдарға арналған «Еңбек» мемлекеттік бағдарламасы бойынша жауапты мемлекеттік орган.

Қағазда бәрі жақсы, бірақ өмірде жұмыссыздардың саны азаятын түрі көрінбейді. Азаматтарды мамандық жағынан қайта даярлап жүрміз. Мысалы, тігінші, шаштараз мамандықтарына даярлауға Үкіметтен ақша бөлінді. Мысалы, тігіншінің шикізаты жоқ, өнімін өткізетін жері тағы жоқ, Қазақстанның жеңіл өнеркәсібі дамып кетпегенін тағы көріп отырмыз.

Біржан Бидайбекұлына қоятын сұрағым. «Еңбек» мемлекеттік бағдарламасын жүзеге асыруға бағытталған қаржы қалай жұмсалып жатыр, оның пайдалану тәртібі қандай? Бұл бірінші.

Екінші. Бағдарламаның еңбек нарығын, халықты жұмыспен қамту және еңбек ресурстарының ұтқырлығы бойынша деген үшінші бағыты төңірегінде не істелді? 2019 жылы жұмыссыздардың саны қаншаға қысқарды және тұрақты жұмысқа қанша адам орналасты? Өзін-өзі қамтамасыз ететіндер саны қанша?

Үшінші. Облыстық бюджет, республикалық бағыныстағы қалалар бюджеті, астана жағдайында ағымдағы мақсаттық трансферттердің тиімділігі қандай деп ойлайсыз? Рақмет.

ТӨРАҒА. Рақмет.

Сөз министр Нұрымбетовке беріледі.

НҰРЫМБЕТОВ Б.Б. Құрметті Дариға Нұрсұлтанқызы, құрметті Нұртөре Байтілесұлы! «Еңбек» бағдарламасына қатысты оның бүгінгі күнге тиімділігі жөнінде айтатын болсақ, бұл бағдарлама 2017 жылдан бастап іске асырылып келе жатыр. Осы бағдарламаның үлесін ескере отырып және экономикамыздың дамуын ескере отырып, еңбек нарығындағы негізгі ресми көрсеткіштерде оң нәтиже бар екенін мойындау керек. Жұмыспен қамтылған халықтың саны 192 мың адамға артты, жалдамалы қызметкерлердің саны 291 мың адамға артып отыр. Жұмыссыздық деңгейі ресми статистика бойынша

4,9 пайыздан 4,8 пайызға төмендеді. Оның ішінде жастардың жұмыссыздығы 4,1 пайыздан 3,7 пайызға, әйелдердің жұмыссыздығы 5,8 пайыздан 5,2 пайызға төмендеді.

Енді қанша адам осы бағдарлама бойынша жұмысқа орналастырылды? Бұл бағдарламаның негізгі мақсаты – әртүрлі тетіктер арқылы жұмысқа орналастыру. Есебіміз бойынша осы 2017 жылдан бастап 1 миллион 300 мың адам жұмысқа орналастырылды, оның 935 мыңы тұрақты жұмыс орнын таба білді.

Бұл жерде тиімді тетіктердің бірі – шағын несие беру. Мысалы, 2017 жылдан бастап 36 мың адам осы несиеге ие болып, не жаңадан кәсібін бастап, не өзінің кәсібін жалғастырып кетсе, сол азаматтар өз кезегінде 29,5 мың адамға қосымша жұмыс орнын тауып берді.

Жаңа тиімсіз жағынан, оқу туралы айттыңыз. Расында да, 2017 жылдан бастап біз ондаған мыңнан, 50-60 мыңнан адамдарды оқытып жатырмыз. Ол кезде саясат былай болатын: біздің экономикалық белсенді халықтың 20 пайыздан астамы орта мектептегі біліммен шектелген. Сондықтан ол кезде бағдарламаның мақсаты жаппай бәрін қысқа мерзімдік оқыту арқылы бір кәсіпке үйретсек, ертең еңбек нарығында өзін тауып кетер деген ой болатын. Бірақ соңғы кездегі осы мәселеге айтылып жатқан сындарды ескеріп, біз келесі жылдан бұны күрт өзгертіп жатырмыз. Мысалы, биылғы жылдың өзінде 60 мың адамды оқытамыз деп, оның ішінде оқуды бітіргендердің ішінде жұмысқа орналастырылғаны бар-жоғы 56 пайыз болып отыр. Сондықтан жұмсалған қаражаттың тиімділік мәселесі көтеріледі. Біз келесі жылдан бастап баяғы 2010 – 2011 жылдағыдай, тек қана жұмыс берушінің тарапынан осындай жұмыссыздарға сұраныс болатын болса, яғни оны 100 пайыз жұмысқа орналастыру мүмкіндігі болған кезде ғана оқытамыз деп бағдарламаның бұл бағытындағы көрсеткіштерді төмендетіп жатырмыз.

Ұтқырлығы жөнінде. Бағдарламаның тағы да бір бағыты – оңтүстік өңірлерден солтүстік өңірлерге ерікті түрде көшем деген азаматтарға қолдау көрсету. Осы жылдың өзінде оңтүстік өңірлерден солтүстікке 7920 адам көшті, оның ішінде 3846 адам еңбекке қабілетті жастар, соның 74 пайызына жұмыс орны табылды.

Жалпы солтүстік өңірлерге ішкі көші-қондағы ең бірінші шарт – қабылдап жатқан өңірлерге сол азаматтарға жұмыс орнын қамтамасыз ету. Ол көшердің алдына бар болу керек және де оның семьясын мектеппен қамту, балабақшамен қамту болып табылады. Рақмет.

ТӨРАҒА. Трансферттер туралы не айтасыз?

НҰРЫМБЕТОВ Б.Б. Трансферттер туралы. Бізде жыл сайын өңірлерге 40 миллиард теңгеден жалпы сипаттағы трансферттер қарастырылған. Өзіміздің мақсатты трансферттерді осы жылы төмендетіп жатырмыз, егер былтырғы жылы 135 миллиард теңге болатын болса, келесі жылы 82 миллиард теңге. Оның 30 миллиарды біздің Еңбек және халықтың әлеуметтік қорғау министрлігінің тарапынан жасалатын шаралар болса, 43 миллиарды Ауыл шаруашылығы министрлігі, 9 миллиарды Ұлттық экономика министрлігі тарапынан шағын несиеге беріледі.

ТӨРАҒА. Пайдасы бар ма? Оны санап отырсыздар ма?

НҰРЫМБЕТОВ Б.Б. Әрине. Бұл жерде халқы төмендеу өңірде, сондықтан ол нысаналы трансферттермен не жалпы сипаттағы трансферттермен өңірге берілгені дұрыс. Ал тиімділігі жағынан тағы да қайталап айтқым келеді, егер «Еңбек» бағдарламасы болмаған жағдайда (2017 жылдан бері оны эксперттер сараптап көрді) бүгінгі ресми жұмыссыздық деңгейі 4,8 пайыз емес, 8,9 пайыз болар еді және жұмыссыздардың ресми саны 825 мыңнан асар еді. Сондықтан осы беріліп жатқан қаражат, «Еңбек» бағдарламасы бүгінгі таңға жұмыссыздықтың деңгейін ең аз дегенде жоғарылатып жібермеуге тиімді деп санаймыз.

ТӨРАҒА. Рақмет.

Сенатор Плотников, пожалуйста, Вам слово.

ПЛОТНИКОВ С.В. Уважаемая Дарига Нурсултановна! Уважаемые коллеги и приглашенные! Мой вопрос адресован Премьер-Министру Республики Казахстан Мамину Аскару Узакпаевичу.

В своем Послании народу Казахстана от 27 января 2012 года Елбасы поручил Правительству приступить к строительству трубопроводной системы, которая обеспечит газификацию центрального региона страны, включая столицу. При этом Президент отметил, что Казахстан – страна, добывающая нефть и газ, и мы обязаны газифицировать нашу страну.

В декабре 2018 года был дан старт первому этапу строительства газопровода «Сарыарка» по маршруту «Кызылорда – Жезказган – Караганда – Темиртау – Нурсултан». Вторым этапом предусматривается прокладка магистралей до Кокшетау и Петропавловска. В то же время вопрос газификации Павлодарской и Восточно-Казахстанской областей остается открытым.

На сегодняшний день акиматом Восточно-Казахстанской области ведется работа по газификации жителей Зайсанского района с местного газового месторождения Сарыбулак. Но оно небольшое по своим запасам и не может удовлетворить потребность промышленного региона востока страны.

Необходимо учесть, что именно эти регионы являются наиболее неблагоприятными в экологическом отношении, даже не говоря о влиянии последствий Семипалатинского ядерного полигона.

Так, город Усть-Каменогорск отличается наибольшим уровнем загрязнений атмосферного воздуха, причем веществами повышенной токсичности, как кадмий, мышьяк, хлор, сернистый ангидрит, свинец и другие. Не намного лучше ситуация в городах Семей и Павлодаре. Поэтому обеспечение природным газом могло бы значительно сократить количество вредных выбросов в атмосферу и улучшить экологическую ситуацию в регионе.

Кроме того, газификация даст мощный импульс развитию малого и среднего бизнеса, повысив их конкурентоспособность и инвестиционную привлекательность.

В этой связи у меня вопрос к Вам, уважаемый Аскар Узакпаевич. Каковы перспективы газификации восточных регионов страны? Спасибо.

МАМИН А.Ұ. Спасибо за вопрос.

Действительно, в настоящее время рассматривается несколько вариантов газификации Павлодарской и Восточно-Казахстанской областей. Вы сейчас упомянули проект «Сарыарка». Вы знаете, что газопровод уже подведен к столице, рассматривается дальнейшее развитие этого проекта, второй и третий этапы.

В настоящее время касательно газификации Павлодарской области мы рассматриваем два варианта. Вариант дальнейшего развития проекта «Сарыарка» и газификации Павлодарской области за счет второго и третьего этапов. Или возможен другой вариант, который сейчас в проработке, обсуждается с российской компанией «Газпром» по присоединению к российской газотранспортной системе.

По этим двум проектам в настоящее время ведется соответствующая работа по разработке технико-экономического обоснования. Я думаю, в первом квартале 2020 года у нас уже будет четкое понимание, по какому из этих вариантов нам развивать проекты.

Что касается Восточного Казахстана, Вы правильно отметили, там есть небольшое месторождение, которое на сегодняшний день обеспечивает газом отдельный район. В то же время мы рассматриваем в целом с учетом экологической ситуации, которая складывается в регионе, вариант присоединения к будущему проекту «Сила Сибири-2». Есть такой проект, который сегодня находится в проработке.

Вы знаете, что есть проект «Сила Сибири-1», который уже подает газ. Сегодня идет согласование цены на газ по проекту «Сила Сибири-2». Мы предложили российской стороне, чтобы он прошел по территории Казахстана с выходом на рынок Китайской Народной Республики. Это один вариант.

Другой вариант – подключение к газотранспортной системе от Барнаула непосредственно Семей и Усть-Каменогорска. По этим двум проектам соответствующая работа проводится. В первом квартале 2020 года у нас будет точное понимание, мы проинформируем и депутатский корпус, и лично Вас о том, к какому решению мы склоняемся, какое решение будет принято.

ТӨРАҒА. Спасибо, Аскар Узакпаевич. Лучше всегда иметь резервные варианты, чтобы был и местный, и российский газ. Значит, нужно с двух сторон думать, чтобы не попасть в газовую зависимость.

Сөз сенатор Әділбековке беріледі.

ӘДІЛБЕКОВ Д.З. Ракмет. У меня три коротких вопроса.

Первый вопрос к Министру индустрии и инфраструктурного развития. В материалах презентации проекта Закона «О республиканском бюджете на 2020 – 2022 годы» планируется целевой индикатор по программе ГПИИР-3 рост производительности труда на 8,3 процента в 2020 году. За счет чего будет такой рост? И какие есть предпосылки?

ТӨРАҒА. Пожалуйста, министр Атамкулов, ответьте на первый вопрос.

АТАМҚҰЛОВ Б.Б. В результате вложения средств для достижения этих показателей мы планируем достичь роста производительности труда в обрабатывающей промышленности к 2020 году на 26,9 процента.

Вы задаете конкретный вопрос, за счет каких показателей это будет. В первую очередь, конечно, в этом году мы планируем произвести соответствующую модернизацию производства, трансферт технологий и инвестиции в основной капитал в обрабатывающую промышленность в размере 129,9 процента. Спасибо.

ТӨРАҒА. Второй вопрос.

ӨДІЛБЕКОВ Д.З. Второй вопрос к Министру сельского хозяйства.

В Прогнозе социально-экономического развития на 2020 – 2022 годы планируется достижение показателя ВВП к 2020 году 104,1 процента, в том числе за счет роста сельского хозяйства на 108 процентов. В связи с этим вопрос: за счет чего будет обеспечен такой рост, в том числе в растениеводстве и животноводстве?

ТӨРАҒА. Пожалуйста, министр Омаров.

ОМАРОВ С.К. Спасибо за вопрос, Даурен Зекенович.

Да, здесь запланирован рост на 9,2 процента в животноводстве и на 7 процентов в растениеводстве. Рост в животноводстве мы планируем достичь за счет увеличения поголовья сельскохозяйственных животных: КРС – на 5 процентов, лошадей – на 8 процентов, МРС – на 4 процента.

Как мы будем достигать таких показателей? Например, в этом году введено восемь новых откормочных площадок на 34 тысячи скотомест, в следующем году планируем 10 откормочных площадок на 56 тысяч скотомест. За счет этого будет увеличение поголовья КРС.

Кроме того, в этом году было введено 19 молочно-товарных ферм, в следующем году планируем ввести еще 39 молочно-товарных ферм на 15,7 тысячи голов. За счет этих показателей мы планируем достичь повышения.

ТӨРАҒА. Попутный вопрос: а как будет решаться вопрос с кормовой базой?

ОМАРОВ С.К. По кормовой базе. Сейчас нами разработана отдельная отраслевая программа по кормопроизводству, где предусматривается инвестиционное субсидирование приобретаемой сельхозтехники – 25 процентов. Субсидируем семена кормовых культур. Кроме этого, есть программа орошения, где тоже субсидируются оросительные системы. За счет этого мы планируем увеличить кормовую базу. На сегодняшний день обеспеченность кормами составляет 48-50 процентов.

ТӨРАҒА. У вас есть цифры, сколько процентов составляют корма в себестоимости животноводческой продукции на сегодняшний день?

ОМАРОВ С.К. Точную цифру не могу назвать, примерно 65 процентов.

ТӨРАҒА. За счет субсидий на сколько планируете снизить себестоимость кормов?

ОМАРОВ С.К. Я думаю, на 25-30 процентов за счет инвестиционных субсидий.

ТӨРАҒА. Это Вы так думаете или есть расчеты?

ОМАРОВ С.К. Дарига Нурсултановна, мы сейчас рассчитываем. Отдельную программу по кормам и кормопроизводству сейчас мы прорабатываем с бизнесом.

ТӨРАҒА. Субсидии все-таки должны же привязываться к конечной задаче, правильно?

ОМАРОВ С.К. Да. Мы сейчас по всем субсидиям приходим к тому, что должен быть конечный результат, должна быть отдача от субсидий. Поэтому разрабатываем методику расчета эффективности субсидий.

ТӨРАҒА. Мясо дорожает, хотя исторически животноводческая культура – это наше все. Неге ет қымбаттап жатыр, әлі күнге дейін жауабы жоқ.

Пожалуйста, Даурен Зекенович.

ӘДІЛБЕКОВ Д.З. Третий вопрос к Национальному Банку.

Предполагается рост тарифов на электроэнергию и повышение акциза на топливо, что предполагает рост цен на бензин. Не спровоцирует ли это рост инфляции? И что будет с ценами на продукты питания? В новом году, очевидно, предстоит выезд в регионы, и очень важно понять, как нам отвечать.

ТӨРАҒА. Вопрос кому адресован, Национальному Банку?

ӘДІЛБЕКОВ Д.З. По инфляции и ценам на продукты питания, я думаю, вопрос к Национальному Банку. Или Министерство национальной экономики прокомментирует?

ДӨЛЕНОВ Р.Е. Вопрос общий, наверное, я отвечу.

Прирост тарифов и возможный прирост акциза на бензин окажут незначительное влияние, в процентном соотношении речь идет о 0,02 процентного пункта внутри общей инфляции 5,5 процента в годовом выражении. Спасибо.

ТӨРАҒА. Ерболат Аскарбекович, хотите добавить?

ДОСАЕВ Е.А. Я хотел бы сказать, что в текущем году снижение цен на горюче-смазочные материалы внесло снижение цен на 4,6 процента. Благодаря этому и рост цен на

непродовольственные товары в стране, включая твердое топливо (уголь), удержан в заданном коридоре 4,6 процента.

Предварительные расчеты Министерства национальной экономики мы получили по эффекту возможного повышения акцизов. Руслан Ерболатович сказал, что идет финальное согласование. Хотя мы считаем, что небольшой эффект по цепочке будет однозначно, потому что всегда энергоносители стояли в начале цепочки.

Те результаты, о которых предварительно сказали, мы поддерживаем, но хотим увидеть пакет мер (с Аскарсом Узакпаевичем отдельно разговаривали), связанный со снижением цен, ростом цен на продовольственные товары, которые внесли 9,7 процента в этом году. Поэтому мы больше сосредотачиваемся на продовольственных товарах, это мясо и хлебобулочные изделия.

ТӨРАҒА. Спасибо.

Слово предоставляется сенатору Мамытбекову.

МАМЫТБЕКОВ Е.Қ. Рақмет, Дариға Нұрсұлтанқызы.

Менде екі сұрақ бар. Первый вопрос к Первому заместителю Премьер-Министра – Министру финансов Алихану Асхановичу.

Уважаемый Алихан Асханович! Глава государства Касым-Жомарт Кемелевич Токаев потребовал повышения отдачи от квазигоссектора. Сегодня квазигоскомпания превратились в громоздкие структуры, конкурентоспособность которых в определенной степени вызывает сомнения. Более того, квазигоскомпания зачастую конкурируют друг с другом. Поэтому Президент ввел мораторий на создание новых квазигоскомпаний, а также призвал оптимизировать квазигоссектор экономики.

В этой связи вопрос: какие меры будут предприняты по их сокращению?

СМАЙЫЛОВ Ә.А. Снижение доли квазигосударственного сектора и в целом государственного сектора в экономике – это приоритетная задача для нашего Правительства. Такая задача стоит – до 15 процентов ВВП, как в странах ОЭСР.

Что касается конкретно квазигосударственного сектора, здесь несколько направлений работы.

Во-первых, Вы уже сказали, что Главой государства объявлен мораторий на создание новых компаний.

Во-вторых, как Вы знаете, мы реализуем комплексный план приватизации. На сегодняшний день продано порядка 500 компаний на сумму более 550 миллиардов тенге. Мы вышли на IPO. АО «Казатомпром» удачно разместил 18,8 процента акций. Мы эту работу продолжим.

В следующем году часть государственных пакетов акций крупных активов АО «Самрук-Казына» будет выставлена на IPO. С одной стороны, это позволит привлечь дополнительно средства в эти компании, с другой стороны, улучшить менеджмент в этих компаниях.

Кроме того, есть специальная комиссия, которая рассматривает передачу государственных функций в конкурентную среду. Мы планируем порядка 180 функций передать в конкурентную среду.

По видам деятельности квазигосударственного сектора, ранее я докладывал, была создана рабочая группа в Министерстве национальной экономики, в рамках которой мы изучили порядка 350 видов деятельности, которые у нас есть, из них 107 мы планируем сократить. Тем самым это скажется на сокращении квазигосударственного сектора.

Сейчас мы также рассматриваем ограничения по ряду оснований для создания новых компаний. Спасибо.

ТӨРАҒА. На IPO какие компании планируется вводить?

СМАЙЫЛОВ Ә.А. АО «Казахтелеком», авиакомпания «Эйр Астана», чуть позже АО «Казахстан темір жолы», АО «КазМунайГаз».

ТӨРАҒА. Они все здоровые, сейчас хорошо стоят на рынке? Для чего мы IPO делаем, чтобы заработать?

СМАЙЫЛОВ Ә.А. Да. В частности, в АО «Казахстан темір жолы» есть проблемы, поэтому мы хотим выйти с инициативой и отодвинуть сроки чуть далее, до 2023 года. По остальным компаниям, думаем, в 2022 году выйдем на IPO.

ТӨРАҒА. Вообще, тема важная, было бы неплохо в Сенате ее тоже обсудить. Дайте знать, когда будете готовы с презентацией, чтобы мы посмотрели.

СМАЙЫЛОВ Ә.А. Хорошо.

ТӨРАҒА. Спасибо.

Келесі сөз сенатор Қылышбаевқа беріледі.

ҚЫЛЫШБАЕВ Н.Н. Рақмет, құрметті Дариға Нұрсұлтанқызы.

У меня вопрос к Министру торговли и интеграции.

Уважаемый Бахыт Турлыханович, в 2020 году в Казахстане планируется проведение конференции стран – участников Всемирной торговой организации. Данное мероприятие планируется провести на таких объектах, как Выставочный центр, Конгресс-центр, отель «Hilton Astana», Международный финансовый центр «Астана». В связи с этим общие затраты составляют 2 миллиарда 850 миллионов тенге, из них 1 миллиард 230 миллионов на следующее:

обеспечение помещениями – 219 миллионов тенге;

техническое оснащение помещений – 723 миллиона тенге;

оформление помещений – 289 миллионов тенге.

Но так как эти объекты у нас вроде бы технически оснащены, поэтому хотелось бы получить ответ, конкретно какое оснащение, что за оформление? Никакого ответа министерство по этим трем статьям не предоставило.

ТӨРАҒА. Министр Султанов, Вам слово.

СҰЛТАНОВ Б.Т. Спасибо за вопрос, Нурлан Наурызович.

Мы сейчас находимся в активной фазе обсуждения этого вопроса. На сегодняшний день соответствующая книга сформирована. Мы отработываем более подробно по конкретным объектам проведения мероприятий 12-й Министерской конференции ВТО, по ходу более подробно будем вам предоставлять информацию.

Вы сейчас назвали верхний уровень цифр, которые мы отработали с Всемирной торговой организацией. Соответствующими помещениями были названы предварительно те отели, которые выбрал Секретариат Всемирной торговой организации, объекты на территории Экспо и ряд других объектов в городе.

Здесь техническое обеспечение идет на предмет приведения в соответствие с требованиями ВТО, поскольку 164 организации, надо обеспечить технический перевод на 6-10 языков. Здесь много технических вопросов. Мы всегда открыты. Более подробную информацию предоставим.

Как Вы сказали, больше одной трети расходов, которые мы закладываем на подготовку этого мероприятия, действительно носят технический характер. То есть в виде аренды помещений, аутсорсинг различных функций. Они предоставляются тем организациям, которые на территории Нур-Султана работают. Спасибо.

ТӨРАҒА. Сумма на конференцию довольно ощутимая.

А накануне Министерской конференции ВТО планируется проведение конференции парламентариев. Бюджет на нее тоже включен?

СҰЛТАНОВ Б.Т. Бюджет на нее предусмотрен в сумме 158 миллионов тенге. Мы предусмотрели Министерству иностранных дел, поскольку оно обеспечивает организационные мероприятия по Парламенту.

ТӨРАҒА. Было бы хорошо, если бы дали расшифровку.

СҰЛТАНОВ Б.Т. Хорошо.

Здесь надо отметить, что приедут более 5 тысяч гостей. Они также будут тратить определенные средства. У нас есть экономический эффект.

ТӨРАҒА. Они приезжают за наш счет?

СҰЛТАНОВ Б.Т. Нет. За наш счет только техническое обеспечение и автотранспорт.

ТӨРАҒА. А проживание?

СҰЛТАНОВ Б.Т. Проживание полностью за их счет. Делегаты приедут и будут нести определенные траты. Здесь экономические расчеты у нас тоже есть, как минимум 250 миллионов тенге поступлений будет в местные бюджеты.

ТӨРАҒА. Сенатор Төреғалиев.

ТӨРЕҒАЛИЕВ Н. Рақмет, Дариға Нұрсұлтанқызы.

Менің сұрағым Қазақстан Республикасы Премьер-Министрінің бірінші орынбасары – Қаржы министрі Әлихан Асханұлы Смайыловқа.

Әлихан Асханұлы! Батыс Қазақстан облысының орталығы Орал қаласында биылғы жылы кәріз жүйелеріндегі апатты жағдайлардың кесірінен (бірнеше рет болған) қаланың жарты халқы бірнеше күн бойы ауыз сусыз қалғаны сіздерге жақсы белгілі. Үкімет басшысының тікелей қолдауы арқылы 2019 жылы №19 кәріз жүйесінің құбырын ауыстыруға қаржы бөлініп, жөндеу жұмыстары жалғасуда. Осындай жобаның бірі – 2009 жылы салынған әйнек-пластикалық құбырдың бірінен соң бірі істен шығуы халықтың наразылығын тудыруда.

Осындай жобаның Орал қаласында үшінші іске қосу кешені бойынша бүгінгі күні бұл нысан 242 көп пәтерлі тұрғын үйді, 4920 жеке секторды, 28 әлеуметтік нысанды қамтамасыз етіп отыр.

Аталған кәріз коллекторында ағымдағы жылдың сәуір айында тағы да болған авариялық жағдай жеті күнге созылып, 100 мыңға жуық адам ауыз сусыз қалған болатын. Осы мәселені шешу үшін 992 миллион қаржы сұрап Батыс-Қазақстан облысы бюджеттік өтінім берген болатын. Салалық министрліктер қолдап отыр, алайда сіздің министрліктің тарапынан бұл мәселе шешімін таппады, қолдау таппады.

Осыған байланысты менің сұрағым бар. Мәселені көріп отырсыздар, өте күрделі мәселе. 2020 жылы бюджетті нақтылау кезінде осы мәселе шешіле ме екен? Рақмет.

ТӨРАҒА. Әлихан Асханұлы.

СМАЙЫЛОВ Ә.А. Сұрағыңызға рақмет. Бұл мәселені біз Батыс Қазақстан облысының әкімдігімен бірлесе отырып тағы да пысықтаймыз және шешу жолын іздейміз.

ТӨРАҒА. Қашанғы іздейсіздер?

СМАЙЫЛОВ Ә.А. Бюджетті нақтылаған кезде.

ТӨРАҒА. Наурыз айында ма, жоқ үш жылдан кейін бе?

СМАЙЫЛОВ Ә.А. Көктемде нақтылау жоспарланып отыр.

ТӨРАҒА. Рақмет.

Сенатор Мамытбеков.

МАМЫТБЕКОВ Е.Қ. Дариға Нұрсұлтанқызы, менің екінші сұрағым бар еді. Этот вопрос адресуется Министру цифрового развития, инноваций и аэрокосмической промышленности.

Уважаемый Аскар Куанышевич! В вашем министерстве собраны отрасли, которые достойны отдельного управления своим развитием. Действительно, инновации – это большой межведомственный вопрос, который почему-то замкнут на одном министерстве. Цифровизация – это не менее большая и сложная политика, сопряженная с рисками, построенная на принципах киберфизических систем. Аэрокосмическая промышленность – это всего лишь одна из множества отраслей, для которых, в принципе, и проводятся две вышеобозначенные политики. В этой связи у меня вопросы.

Есть ли у министерства на сегодня положительные результаты в реализации Государственной программы «Цифровой Казахстан» в части развития цифровой экономики? Имеется ли механизм привлечения инвестиций? Каков экономический эффект по пополнению государственной казны по результатам деятельности «Astana Hub», которому предусмотрены беспрецедентные, небывалые льготы как резидентам, так и нерезидентам Республики Казахстан? Министерство проводит инновационную политику для всех отраслей экономики или осуществляет только межотраслевую координацию? Спасибо.

ТӨРАҒА. Пожалуйста, министр Жумағалиев.

ЖҰМАҒАЛИЕВ А.Қ. Спасибо, уважаемая Дариға Нурсултановна.

Уважаемый Едил Куламкадырович, отвечая на Ваш вопрос, хотел бы сказать, что на сегодняшний момент программа «Цифровой Казахстан» активно развивается, причем практически все государственные органы задействованы в данной деятельности и сегодня достаточно напряженно работают.

Если говорить о конкретном эффекте, то за 2018 год эффект составил 218 миллиардов тенге, которые выражались в том, что были дополнительные налоговые поступления, в некоторых случаях было сокращение затрат бюджета. Так, например, в результате работы над очень интересным проектом «Smart Data Ukimet» были дополнительные налоговые поступления в результате того, что были конкретно проанализированы и выявлены факты определенных налоговых занижений своих выплат.

Также хотелось бы сказать, что в этом году, по предварительным расчетам, ожидаем эффект не менее 300 миллиардов тенге. Сегодня все государственные органы, задействованные в данной большой программе, очень активно работают.

Что касается «Astana IT Hub». Хотел бы четко сказать, что благодаря этой большой деятельности и инициативе Елбасы по развитию инновационной IT-экосистемы на сегодня «Astana IT Hub» привлечено порядка 17 миллиардов тенге. Я имею в виду именно стартаперов, которые сегодня зарегистрированы либо прошли соответствующие стадии инкубации и акселерации.

Также хотел бы сказать, что в целом инновационная IT-экосистема привлекла 44 миллиарда тенге. Это достаточно ощутимые суммы.

ТӨРАҒА. За какой период времени?

ЖҰМАҒАЛИЕВ А.Қ. Буквально за последние два года. «Astana IT Hub» всего один год, он открылся 6 ноября прошлого года, и уже результат – 17 миллиардов тенге. А в целом инновационная IT-экосистема привлекла 44 миллиарда тенге. Я имею в виду именно стартаперов, молодых ребят, именно те компании, которые сегодня предлагают новые идеи для рынка.

Мы будем активно продолжать работу со всеми участниками данного процесса.

Благодарим депутатов за ту поддержку, которая сегодня оказывается в рамках законопроектов, проходящих сегодня согласование в соответствующих инстанциях. Спасибо.

ТӨРАҒА. Вы – все-таки отдельные отрасли или координация? Я не услышала ответа, чем конкретно занимается ваше ведомство.

ЖҰМАҒАЛИЕВ А.Қ. Мы занимаемся и вопросами, которые касаются ведомства, это вопросы телекоммуникаций, вопросы «электронного правительства», вопросы космической отрасли. В то же время учитывая то, что цифровизация – это большая сфера, которая охватывает практически все отрасли, есть и координационные функции, которые сегодня реализуются в рамках межведомственной комиссии, ведущей сегодня вопросы по государственным услугам.

Также хотелось бы сказать, что Правительство, Премьер-Министр оказывают очень активную помощь в вопросах цифровизации и их координации. Спасибо.

ТӨРАҒА. Спасибо.

Сөз сенатор Жолдасбаевқа беріледі.

ЖОЛДАСБАЕВ М.С. Спасибо, уважаемая Дарига Нурсултановна.

У меня вопрос к Министру национальной экономики.

В своем докладе Вы отметили, что ВВП в 2020 году составит около 75 триллионов тенге, а в 2024 году – уже 106 триллионов тенге. За счет чего намечается рост ВВП почти на 50 процентов? Если за счет увеличения добычи нефти, то в 2020 году ее добыча составит 90 миллионов тонн, а в 2024 году – 100 миллионов тонн, но при этом стоимость нефти составляла 62,9 доллара, уменьшение до 55 долларов за баррель. За счет чего мы намечаем рост ВВП почти на 50 процентов?

ТӨРАҒА. Пожалуйста.

ДӨЛЕНОВ Р.Е. Спасибо за вопрос.

По прогнозам в 2020 году ВВП составит 75 триллионов тенге, в 2024 году – 106 триллионов тенге. Основной рост, прошу заметить, приходится именно на несырьевые отрасли. Обработывающая промышленность будет расти опережающими темпами, выше,

чем горнодобывающая отрасль. Если в горнодобывающей отрасли мы видим темпы роста на 3,2 процента, то промышленность в целом растет на уровне 5,4 процента, а обрабатывающий сектор растет на уровне 5 процентов за счет преобладающего роста. По обрабатывающему сектору мы ожидаем основной прирост ВВП.

Мы говорим здесь о номинальном росте. Реальные изменения происходят на уровне 4,4 процента, это базовое предположение. Мы ожидаем 105,8 триллиона тенге в 2024 году. Спасибо.

ТӨРАҒА. То есть можно сказать, что Государственная программа индустриально-инновационного развития начнет наконец давать отдачу?

ДӘЛЕНОВ Р.Е. Именно так. Идет опережающий рост обрабатывающих отраслей.

ТӨРАҒА. Спасибо.

Слово предоставляется сенатору Мусабаеву.

МҰСАБАЕВ Т.А. У меня вопрос к Министру цифрового развития, инноваций и аэрокосмической промышленности Республики Казахстан.

Создана наша гордость – казахстанско-французское совместное предприятие «Ғалам», которое осуществляет очень серьезную работу. Подготовлены все кадры. На сегодняшний день сложилась ситуация, которая приближает к банкротству данное предприятие. Затрачены огромные средства, подготовлены люди, они остались без работы.

Вопрос: допустим ли мы банкротство данной компании? Банкротство «Ғалам» приведет к потере специалистов.

ТӨРАҒА. Уточните, пожалуйста, чем конкретно занимается «Ғалам»? Для чего создавалось совместное предприятие?

МҰСАБАЕВ Т.А. Совместное предприятие создавалось, чтобы провести работы по проектированию и созданию спутников различного назначения, научно-технологического, научно-технического, специального двойного назначения, спутников телекоммуникационного назначения, спутников дистанционного зондирования Земли.

Также на сборочно-испытательном комплексе космических аппаратов предприятия должны производиться сборка, интеграция и полный комплект испытаний данных спутников, производство спутников-комплектов. Специальное конструкторско-технологическое бюро (СКТБ) является составной частью сборочно-испытательного комплекса космических аппаратов. Это огромный комплекс. Люди подготовлены. Оборудование установлено. СКТБ, как мне доложили, полностью введено в действие.

ТӨРАҒА. Пожалуйста, Аскар Куанышевич.

ЖҰМАҒАЛИЕВ А.Қ. Уважаемый Талгат Амангельдиевич, в отношении сборочно-испытательного комплекса я хотел бы сказать следующее. Действительно, с точки зрения

строительной части он введен в действие. В проекте бюджета соответствующие суммы сегодня имеются. На следующий год предполагается осуществить сертификацию данного сборочно-испытательного комплекса с тем, чтобы он в конце следующего года уже был готов для той деятельности, о которой Вы говорите, то есть для создания и проектирования спутников.

Если говорить с точки зрения сегодняшней его деятельности, Вы, Талгат Амангельдиевич, знаете, что компания «Airbus», подписывая и входя в собственность данного предприятия на 25 процентов, брала на себя обязательство на загрузку данного предприятия в размере соответствующей суммы, а именно 60 миллионов евро. И сегодня некоторые заказы в рамках этой суммы уже осуществляются.

С точки зрения казахстанской составляющей хотелось бы сказать, что в проекте бюджета сегодня имеются суммы, которые касаются создания телекоммуникационного спутника для Казахстана «KazSat-2P». У коллег, которые сегодня задействованы именно в развитии космической отрасли, не вызывает сомнений то, что часть работ по данному спутнику будет выполнять именно сборочно-испытательный комплекс космических аппаратов и непосредственно предприятие «Ғалам».

ТӨРАҒА. То есть вы не планируете банкротить это предприятие? Правительство в нем заинтересовано?

ЖҰМАҒАЛИЕВ А.Қ. По сути, оно уникальное в силу того, что сегодня имеются соответствующие интересные технологические решения, которые реализованы на данном предприятии. Мы, конечно, собираемся его развивать.

ТӨРАҒА. Предлагаю в рабочем порядке пригласить на комитет Аскара Куанышевича, задать ему вопросы и принять совместно какие-то решения.

Действительно, уникальный комплекс, мы были там, видели, какие возможности есть. Это самая инновационная сфера, которая может приносить большие доходы. В спутниках потребность есть. Заказчиков надо искать, думать о том, как монетизировать дальше производство.

Осымен сұрақтар аяқталды. Енді екі заң жобасы бойынша қосымша баяндаманы тыңдайық.

Слово для содоклада по двум законопроектам предоставляется председателю Комитета по финансам и бюджету Перепечиной Ольге Валентиновне.

Пожалуйста, Ольга Валентиновна.

ПЕРЕПЕЧИНА О.В. Уважаемая Дарига Нурсултановна! Уважаемые депутаты и приглашенные! Республиканский бюджет является ключевым звеном в реализации среднесрочного плана Стратегии–2025, которая ставит задачи по ускоренному качественному экономическому росту и повышению уровня жизни в стране.

Поэтому бюджет государства должен быть сфокусирован на продуктивных с точки зрения долгосрочной перспективы общенациональных проектах. Необходимо жестко отбирать объекты для инвестиций на предмет их целесообразности и отдачи.

Такая задача была поставлена Первым Президентом страны – Елбасы Нурсултаном Абишевичем Назарбаевым, важность исполнения которой неоднократно подчеркивалась Главой государства Касым-Жомартом Кемелевичем Токаевым.

В целом проект республиканского бюджета соответствует задачам, поставленным руководством страны, сохраняя свое социальное направление.

Докладчики уже остановились на основных макроэкономических и бюджетных показателях, не буду повторяться, поэтому остановлюсь лишь на наиболее важных моментах формирования республиканского бюджета и той части вопросов, которые поднимались в ходе его рассмотрения депутатами.

Первое. Размер гарантированного трансферта из Национального фонда достаточен для обеспечения сбалансированности республиканского бюджета и в полном объеме обеспечивает его расходы. Несмотря на такое обнадеживающее положение существует риск сокращения активов Национального фонда, поскольку использование средств Национального фонда не всегда покрывается поступлениями и сложившейся среднегодовой инвестиционной доходностью.

Подтверждением этому является нестабильность уровня среднегодового дохода, который варьируется в диапазоне с 9,9 процента до отрицательного показателя минус 2,6 процента.

Кроме того, наблюдается также снижение планируемых поступлений в Национальный фонд на 2020 год по сравнению с планом на 2019 год в сумме 144,6 миллиарда тенге. Поэтому для сбережения ресурсов Национального фонда полагаем целесообразным, опираясь на мировой опыт, рассмотреть возможность выделения гарантированного трансферта в размере, не превышающем среднюю инвестиционную доходность фонда, что, в свою очередь, будет стимулировать Национальный Банк более эффективно управлять активами Национального фонда и повышать показатели инвестиционной доходности фонда.

Второе. Следует отметить несовершенство методологических подходов в прогнозировании. Базовые макроэкономические параметры, как цена на нефть и курс доллара США, на протяжении пяти лет на одном уровне. И это при значительной волатильности даже в течение одного месяца. Такие подходы к планированию и прогнозированию приводят к тому, что мы не всегда можем определить степень финансовой устойчивости государства. Более того, не прослеживается генерирование новых источников пополнения бюджета, а также актуализация его приоритетов.

В целом расходы более чем на 1,5 триллиона тенге в рассматриваемом трехлетнем бюджете не решены по причине отсутствия источников финансирования.

Рост расходов республиканского бюджета обеспечен по сложившейся практике за счет увеличения объема дефицита, что означает увеличение долговых обязательств государства.

Третье. Традиционно наибольший удельный вес в расходах бюджета в трехлетнем периоде составляют расходы социальной сферы – 20 триллионов тенге, из них на 2020 год – 6 триллионов тенге, или 46,4 процента от общего объема расходов, к 2022 году этот показатель составит 53,8 процента. Однако, несмотря на поставленные задачи по устранению имеющихся проблем социальной направленности, с учетом выделяемых

объемов бюджетных средств на сегодняшний день сохраняется риск по своевременности и качеству их исполнения.

Для реализации поставленной пять лет назад Главой государства задачи по ликвидации аварийных школ решительных мер не усматривается. При формировании бюджета на эти цели были заявлены только лишь три проекта, хотя, по данным информационной системы Министерства образования и науки, таких школ 31.

По оценкам Счетного комитета по контролю за исполнением республиканского бюджета, прогнозируется увеличение количества аварийных школ за счет длительного срока эксплуатации (свыше 100 лет) до 25 школ.

Учитывая неблагоприятный прогноз, очевидно, что принимаемых мер для ликвидации аварийности школ недостаточно. С передачей затрат на строительство и реконструкцию объектов среднего образования в трансферты общего характера расширяется самостоятельность местных исполнительных органов, но ослабевает координирующая роль Министерства образования и науки, соответственно, ответственность в этих вопросах. И уже сегодня нужно продумать систему контроля, чтобы минимизировать риски усугубления существующей ситуации. В этом плане Правительству необходимо работать на опережение.

Аналогичная ситуация по состоянию медицинских учреждений и их материально-техническому оснащению. Так, среднереспубликанский уровень износа медицинских учреждений составляет 60 процентов, уровень оснащенности – 71 процент, а износ медицинского оборудования – 37 процентов.

Для решения данных проблем потребность только на 2020 год составляет порядка 77 миллиардов тенге, тогда как в рамках трансфертов общего характера на этот же год предусмотрено всего лишь 20 миллиардов тенге.

Доля расходов на здравоохранение на протяжении пяти лет не превышает 2,2 процента в структуре ВВП, что не соответствует реальным потребностям населения.

Четвертое. Еще одним блоком вопросов, влияющих на качественное жизнеобеспечение граждан, являются водоснабжение, обеспечение чистой питьевой водой, газификация, качественные дороги, реализация которых предусмотрена в рамках ряда государственных программ. Однако на практике, несмотря на поручение Главы государства по решению проблемы обеспечения чистой питьевой водой населения в 2020 году, в рамках Программы развития регионов до 2020 года в проекте бюджета предусмотрены средства на централизованное водоснабжение только для 97,5 процента городского населения и 63 процентов от количества сельских населенных пунктов республики. И это на фоне уменьшения объема финансирования на 2020 год по сравнению с текущим годом.

Пятое. Поставленная Главой государства задача – раскрыть потенциал экономики простых вещей – не нашла достаточного отражения в проекте сформированного бюджета в рамках Государственной программы «Дорожная карта бизнеса – 2020». Не пересмотрены механизмы предоставления мер государственной поддержки, реализуемые для развития малого и среднего бизнеса.

Мониторинг процесса по реализуемым проектам в разрезе созданных постоянных рабочих мест, роста налоговых поступлений, объемов производства от субъектов бизнеса, получивших помощь от государства, не осуществляется.

Наряду с этим необходимо также отметить разобщенность и дублирование государственных мер поддержки по строительству инженерно-коммуникационной инфраструктуры, обучению массовому предпринимательству, которые препятствуют формированию комплексного подхода к решению поставленных задач.

Так, согласно оценке Счетного комитета Счетного комитета по контролю за исполнением республиканского бюджета мер государственной поддержки в рамках Дорожной карты бизнеса, установлено, что расходы, направленные на обучение в рамках продуктивной занятости, заложены министерствами труда и социальной защиты населения, сельского хозяйства, а также Национальной палатой предпринимателей «Атамекен». Аналогичная ситуация и по финансированию инженерно-коммуникационной инфраструктуры к одним и тем же объектам за счет средств различных государственных программ.

Таким образом, назрела необходимость проведения инвентаризации государственных программ с определением четких границ ответственности и администрирования уполномоченных органов по мероприятиям в рамках их реализации. И тогда, возможно, мы сможем предъявить людям плоды своей работы, те самые понятные, осязаемые изменения, которые улучшат жизнь казахстанских семей и каждого человека в отдельности, поскольку людям важен результат не в отдаленном будущем, а сейчас.

Также государственные органы при заявлении отраслевых бюджетных потребностей должны учесть, насколько эффективны будут эти расходы, и уже на стадии планирования должны сосредоточиться не только на освоении бюджета, но и на решении задач по увеличению доходной части бюджета в рамках своей сферы.

Проводимый сегодня анализ расходов бюджета широк по охвату, но ограничен по глубине, поэтому для эффективности необходимо охватывать бюджетный цикл с использованием разнообразных подходов на всех этапах. В первую очередь при планировании средств по новым программам необходимо определить показатели эффективности и целевые индикаторы, которые в последующем будут основой для регулярного мониторинга программ на протяжении их жизненного цикла.

Так, при выявлении проблем на ранней стадии реализации программ будет возможность их своевременной корректировки.

Также для повышения эффективности вкладываемых средств в определенные направления предлагается внедрить разработку паспортов по объектам с отражением в них всего процесса, начиная с планирования, завершения и дальнейшей эксплуатации объекта, а также предусмотреть публикацию информации о ходе реализации проекта, например, между школами или больницами в разных регионах или городах нашей страны. Такая открытость усилит общественный контроль и позволит отраслевым ведомствам своевременно реагировать на проблемы, связанные с выполнением программы.

Уважаемые коллеги, пользуясь случаем, хочу поблагодарить депутатов Сената и Аппарат Сената за проделанную огромную работу по рассмотрению и обсуждению широкого круга вопросов.

В ходе обсуждения данного законопроекта от постоянных комитетов и депутатов поступило 85 предложений о дополнительном финансировании на общую сумму 233,5 миллиарда тенге, в том числе на 2020 год – 102 миллиарда тенге. Всего поддержано

44 предложения на трехлетний период на сумму 40,8 миллиарда тенге, в том числе в 2020 году на 15 миллиардов тенге.

Финансирование увеличения расходов будет осуществляться за счет перераспределения расходов, которые были предусмотрены в резерве Правительства и в расходах на новые инициативы.

Предложения депутатов предусматривают вопросы дополнительного финансирования следующих направлений:

газификация в общей сумме 17,1 миллиарда тенге, в том числе на 2020 год 4,9 миллиарда тенге, что позволит с учетом уже предусмотренных средств обеспечить уровень газификации населения на 49,7 процента;

водоснабжение сельских населенных пунктов в общей сумме 5,2 миллиарда тенге, в том числе на 2020 год 2,2 миллиарда тенге, уровень обеспечения сельского населения питьевой водой достигнет 63,5 процента;

инфраструктурные и иные проекты на общую сумму 7,9 миллиарда тенге в 2020 году.

На основании изложенного Комитет по финансам и бюджету рекомендует:

1) принять проект Закона Республики Казахстан «О гарантированном трансферте из Национального фонда Республики Казахстан на 2020 – 2022 годы»;

2) рассмотреть сравнительную таблицу и направить в Мажилис Парламента изменения и дополнения в проект Закона «О республиканском бюджете на 2020 – 2022 годы».

Благодарю за внимание.

ТӨРАҒА. Спасибо, Ольга Валентиновна.

Будут ли вопросы к Ольге Валентиновне?

ОРНЫНАН. Нет.

ТӨРАҒА. Онда заң жобаларын талқылауға көшеміз.

Сөз сөйлейтіндер бар ма?

Сөз сенатор Әділбековке беріледі.

ӘДІЛБЕКОВ Д.З. Құрметті Төраға, құрметті әріптестер! «2020 – 2022 жылдарға арналған республикалық бюджет туралы» Заң жобасын қолдай отырып, республикалық бюджетті қалыптастыру және жоспарлау бойынша бірнеше ұсынымды айтып өткім келеді.

Әлеуметтік экономикалық даму болжамы бойынша.

Үш жылдық кезеңге арналған республикалық бюджеттің жобасында нақты жалақының өсуі 101 пайызға бір деңгейде болжанып отыр. Мұнай өндіру көлемі де бір деңгейде 91 миллион тонна. Сонымен бірге жалпы ішкі өнімнің 104,1 пайызға өсуіне қарап, экономиканың нақты өсуі қай салалардан болуы мүмкін деген сұрақ туындайды. Менің де қойған сұрақтарым осы мәселеге байланысты.

Жалпы ішкі өнімді экономикалық және математикалық үлгілерді қолдана отырып есептеу қажет деп санаймын. Ел экономикасының нақты өсімі маңызды.

Кіріс бөлігі бойынша.

Кірістердің басым бөлігі 1,5 триллион теңге салықтық және кедендік әкімшілендірудің есебінен жоспарланып отыр, ал жаңғырту мен экономикалық дамудың өсуінен кірістердің көлемі тек 376 миллиард теңгені құрады және бұл экономиканың қандай салаларының өсуімен байланысты екені туралы жауап алынбады.

Экономиканың өсуі мен бюджет түсімдерінің негізі инвестициялардың негізгі капиталға салынуы болып табылады. Ағымдағы жылдың тоғыз айында негізгі капиталға инвестициялар өсімі 109,7 пайызды көрсетіп, 8 триллион 571 миллиард теңгені құрады.

Инвестициялардың жартысына жуығы тау-кен және карьерлерді өңдеуге бағытталған. Бұл жерде негізгі капиталға инвестициялардың көлемі 4 триллион 151 миллиард теңгені құрады, яғни 3,5 триллион теңгеден астам өсім мұнай-газ саласына инвестициялардың ұлғаюымен қамтамасыз етілген.

Шикізатты қайта өңдеуге салынған инвестициялар айтарлықтай азаюда. 2018 жылдың ұқсас кезеңімен салыстырғанда көрсеткіш 38,7 пайызға күрт төмендеген. Осылайша, өндіруге жіберілген инвестициялар көлемі қайта өңдеуге жіберілген инвестициялардан сегіз есеге асып түскен. Өндіріске салынған инвестициялар төрт жылдық ең төменгі деңгейде болуда.

Жоғарыда айтылғанды ескере отыра біздің өңдеу өнеркәсібін дамыту туралы мақсатымыз күмән тудырады.

Инвестициялық жобалар бойынша бірыңғай база құру ұсынылады. Онда әр жобаның параметрлерін, яғни дайын өнімді шығару, жұмыс орындары, бюджетке төленетін салықтар сияқты көрсеткіштерді көздеу қажет. Содан кейін ғана осы тұрғыдан инвестицияларды тарту мәселесін қарастыру қажет.

Жақын арада тартылатын инвестициялардың тиімділігін айқындау методикасын әзірлеу ұсынылады.

Екінші аспект. 2017 жылдың нәтижесі бойынша халықаралық рейтингте жалпы ішкі өнімдегі салықтардың үлесі бойынша 179 елдің ішінде біз 137-ші орын алдық. Бізден кейін Катар, Бахрейн, Оман және тағы басқалар, бірақ олардың әлеуметтік пакеті де басқа деңгейде, ал бізде үлкен салықтық жеңілдіктер бар және Экономикалық ынтымақтастық және даму ұйымы елдері арасында салықтардың мөлшері ең төмен елдердің қатарындамыз.

Ұсыныс: тез арада салықтық жеңілдіктердің тиімділігін анықтау методикасын әзірлеу қажет. Бізге салық салынатын базаны кеңейту керек.

Шығыс бөлігі бойынша. Республикалық бюджеттің таныстырылымында министрліктердің цифрларын жай ғана айтып өтпей, Үкімет 12,9 триллион теңгені қалай бөлгенін, олардың қандай мақсаттарға қол жеткізуге және қандай міндеттерді шешуге жолдағанын түсіну маңызды. Мысалы, денсаулық сақтау жүйесіне 1,5 триллион теңге бөлінген, ал олар қандай мақсаттар мен міндеттерге жіберілетіні туралы ештеңе айтылмаған. Халық, қоғам, депутаттар денсаулық сақтау жүйесінде не өзгертетінін, жақсаратынын түсінгені маңызды.

Қаржы министрлігінің мәліметінше, даму бюджеті 1 триллион 144 миллиард теңгені құрады. Ол қандай міндеттерді шешуге бағытталғанын, экономикаға қандай пайда әкелетінін, халықтың өмір сүру сапасына қандай әсерін тигізетінін айту керек. Бұл

сұрақтарға жауап жоқ. Бірақ бұл барлық республикалық бюджет шығыстарының 10 пайызын құрайды.

Назарларыңызға рақмет.

ТӨРАҒА. Рақмет.

Сөз сенатор Жұмағазиевқа беріледі.

ЖҰМАҒАЗИЕВ М.С. Рақмет.

Құрметті Дариға Нұрсұлтанқызы, әріптестер және шақырылғандар! Күн тәртібінде қаралып отырған «2020 – 2022 жылдарға арналған республикалық бюджет туралы» Заң жобасы Елбасы мен Мемлекет басшысының Жолдауларында көзделген тапсырмалар негізінде әзірленген әлеуметтік маңызы зор құжат.

Мемлекет басшысы агроөнеркәсіп кешенінде, біріншіден – отандық қайта өңделген өнімдерді экспортқа шығару ісін ілгерілету, екіншіден – ауыл шаруашылығы жерлерін цифрландыру, үшіншіден – аграрлық ғылымды дамыту секілді бірқатар міндеттер қойды.

Бүгін қаралып отырған бюджет туралы заң жобасы аталған міндеттерді орындаудың тетігі деп білеміз.

Өздеріңізге белгілі, Елбасының бастауымен ауылдық аумақтарды дамыту үшін «Ауыл – ел бесігі» жобасы әзірленді. Жобаға ағымдағы жылдан бастап келер үш жылға 30 миллиард теңгеден бөлу көзделуде. Оған қоса 2020 – 2026 жылдар аралығында қосымша 900 миллиард теңге бөлінеді. Аталған іс-шаралардың әсерін халық сезініп, пайдасын көру керек деп ойлаймын.

Бағдарламаға бөлініп отырған қыруар қаражат тиімді қолданылып, маңызды мәселелерді шешуге бағытталу қажет. Алайда қазір атқарылып жатқан жұмыстар көбіне аудан орталықтарында көше мен жол жүргізумен шектеліп келеді. Біздің ойымызша, бұл ретте тірек, спутниктік және шекара маңы ауылдарға екпін қойған жөн. Мәселен, тірек ауылдар туралы айтар болсақ, аталған ауылдарда инфрақұрылым дамып, әлеуметтік маңызды объектілер салынып жатыр, бірақ жаңа жұмыс орындары ашылмаса, жылдар өте адамдар көшіп, салынған балабақша, мектеп ғимараттары зая кетпейді ме?

Елімізде урбанизация үрдісі орын алуда. Ол қалыпты жағдай, дұрыс та шығар. Сондықтан осы сұрақ терең әрі жан-жақты талдауды қажет етеді. Тірек ауылдарда жұмыс орындарын құру, ауылшаруашылық өндірісін дамыту және ауылшаруашылық өнімдерінің өңделуін арттыру арқылы ауылдардың әлеуметтік-экономикалық даму әлеуетін көтеру керек.

Екіншіден, шекара маңындағы ауылдарға келетін болсақ, онда республиканың халық санының 21 пайызы тұрады. Осы аумақтар ел қауіпсіздігінде маңызды рөл атқаратынын естен шығармаған жөн. Осы бағытта арнайы бағдарламаға әлеуеті жоғары, жұмыс ресурсы бар ауылдардың кіргені абзал.

Осы жоба аясында ұсыныс.

Ауылдарды дамытуға 1 триллион теңгеден астам қаражат бөлінеді. Бұл қомақты қаражат болғанымен, республикаға шаққанда көптеген жобалардың арасында халық сезінбей қалуы мүмкін. Осыған орай пилоттық жоба ретінде әрбір облыстан сол өлкенің халқымен ақылдаса отырып бір тірек ауыл таңдалатын болса, онда өндіріс көздерін ашудан

бастап, бағдарламада белгіленген жобалардың барлығы іске асырылған жағдайда бір ауылдың проблемаларын басынан аяғына дейін кешенді түрде шешіп, облысқа үлгі ретінде таралса жақсы болар еді. Осылай үлгілі пилоттық жобаның арқасында басқа ауылдарға өз әлеуетін көтеруге септігін тигізетіні сөзсіз.

Мемлекеттік қолдау туралы айтар болсақ, аграрлық секторды дамытуға бюджеттен бөлінген қыруар қаражаттың пайдалануының тұрақты мониторингімен игерілмеуі немесе сапасыз игерілу тәуекелдеріне уақытылы талдау жасау, ол заман талабы. Бұл ретте субсидия бөліну барысын жан-жақты қарап, еңбек өнімділігінің көрсеткішіне мән беріп, табиғи ерекшеліктер де ескерілуі тиіс.

Барлығымызға мәлім, жыл соңында шаруаларға бөлінетін субсидиялар бойынша бережақтар жүйелі кемшілікке айналып отыр. Мәселен, Ақтөбе облысының ауылшаруашылық тауар өндірушілеріне мемлекет 2018 жылы 2,4 миллиард теңге субсидия қарыз болды. Бұл сома 2019 жылғы бюджеттен төленді. Ағымдағы 2019 жылы да бұл үрдіс қайталануда, алайда бұл жолы бережақ көлемі 6 миллиард теңге аясында болып отыр.

Бұл тек бір облыстың проблемасы емес, осындай жағдай Қазақстанның басқа да аймақтарында орын алуда.

Республика бойынша ауылшаруашылық тауар өндірушілер алдындағы қарыз сомасы шамамен 36,6 миллиард теңгені құрайды. Бұл мәселені жүйелі түрде шешу керек сияқты. Ол үшін:

1) субсидиялар бөлінетін ереженің тұрақсыздығы. Ауылшаруашылық тауар өндірушілерінің жанайқайын естіп, жыл сайын өзгеретін субсидия бөлу ережелерін үш немесе бес жылға қабылдау мүмкіндігін қарастырудың уақыты келген сияқты. Мемлекеттік қолдаудың тұрақсыздығынан шаруалар шетелден келетін инвесторлар алдында шартты міндеттемелерін орындауда қиыншылықтарды сезінеді, нәтижесінде еліміздің халықаралық имиджіне әсер ету қаупі туындайды;

2) орталық мемлекеттік органдардың арасындағы бірауыздылық. Ауыл шаруашылық саласының өз ерекшеліктері бар, оған бөлініп жатқан субсидиялардың нәтижесін бөлінген жылы анықтау мүмкін емес. Осыған орай уәкілетті органдар мемлекеттік қолдаудың тиімділігін анықтау бойынша бірінғай әдіснамасын құру мәселесін пысықтау қажет деп санаймын. Мемлекеттік органдардың өзара түсініспеушілігінен шаруалар зардап шекпеуі керек. Біздің жұмысымыз, мақсатымыз бір, оны ұмытпаған жөн.

Қорытындылай келе, жоғарыда айтылған заң жобасын қолдай отырып, әріптестеріме де қолдауды ұсынамын. Рақмет.

ТӨРАҒА. Рақмет, Мұхтар Сабырұлы.

Келесі сөз сенатор Бектұрғановқа беріледі.

БЕКТҰРҒАНОВ С.Ш. Уважаемая Дарига Нурсултановна! Уважаемые коллеги и приглашенные! Мы понимаем, что основное назначение бюджета – не просто обеспечить деятельность государственных органов и квазигосударственного сектора, его основная цель – улучшить социально-экономические показатели и повысить качество жизни наших граждан. Поэтому для нас важно, каких показателей достигнут администраторы республиканских бюджетных программ, используя средства, выделенные им.

Именно такая задача была поставлена в Концепции новой бюджетной политики, которая была утверждена в 2013 году Указом Президента Республики Казахстан. В этом документе отмечено, что в период с 2014 по 2020 годы мы должны добиться усиления результативности бюджетного планирования посредством применения принципов бюджетирования, ориентированного на результат.

Согласно законодательству этот принцип должен быть отражен в Пояснительной записке Правительства, которая является обязательным документом при внесении проекта бюджета в Парламент согласно статье 74 Бюджетного кодекса. Подпункт 4 пункта 1 этой статьи определяет, что Пояснительная записка Правительства должна содержать описание целей бюджетных программ и планируемых конечных результатов бюджетных программ. Однако в представленном законопроекте это положение не выполнено по ряду бюджетных программ и подпрограмм. К примеру, у Министерства иностранных дел по двум бюджетным программам (программе 26 «Содействие привлечению инвестиций в Республику Казахстан» и программе 24 «Реализация государственной политики по привлечению инвестиций») на трехлетний период предусматриваются расходы в общей сумме 10,5 миллиарда тенге, но не указано, каких параметров или индикаторов уполномоченный орган планирует достичь в результате расходования этих средств.

У Министерства информации и общественного развития, которое планирует реализовывать пять стратегических направлений через 5 бюджетных программ и 11 подпрограмм, показатели конечного результата указаны только по одной программе и одной подпрограмме.

Можно привести и другие примеры такого планирования расходов, однако не совсем ясно, как по итогам 2020 и последующих годов будут оценивать эффективность расходования средств бюджета по таким бюджетным программам.

Кроме того, имеются случаи, когда есть информация по достижению целей и индикаторов, но она никак не отражает изменения социально-экономических показателей этой отрасли. К примеру, по программе 250 Министерства сельского хозяйства на трехлетний период выделяется 464,5 миллиарда тенге. Она будет реализовываться по четырем подпрограммам. В частности, подпрограмма 102 предусматривает ежегодно по 66,5 миллиарда тенге на целевые и текущие трансферты регионам на частичную компенсацию при инвестиционных вложениях на создание новых или расширение действующих производственных мощностей. По этой подпрограмме конечной целью обозначен только ежегодный охват субсидированием 2920 инвестиционных проектов. Но, наверное, конечная цель – не просто выделение денег запланированному количеству субъектов, а увеличение выпуска продукции, улучшение ее качества и экспортного потенциала, создание новых рабочих мест.

Такие же параметры, определяющие только количество субъектов, которые получают финансовую помощь из бюджета, представлены по подпрограммам 105, 106, 107 и 108.

Безусловно, финансовая поддержка государства необходима агропромышленному комплексу. Но как мы будем оценивать эффективность выделенных бюджетных средств? По количеству охваченных субъектов?

Подобные примеры, когда конечные результаты неконкретны и не отражают сути задачи, которую мы хотим решить, выделяя немалые средства, есть и в других

министерствах. Это притом, что Концепция новой бюджетной политики Республики Казахстан, утвержденная Указом Президента, предусматривает принятие мер для перехода от управления бюджетными затратами к управлению результатами.

Рассматривая проект бюджета с учетом этой нормы, мы и оцениваем эффективность некоторых расходов. К примеру, в проекте республиканского бюджета на 2020 – 2022 годы только на аналитические и социологические исследования, а также на консалтинговые услуги предусмотрены расходы в общей сумме более 12 миллиардов тенге. Кроме того, на совместные исследования с зарубежными организациями выделяется еще 6 миллиардов тенге. Наверное, такие расходы необходимы, но до сих пор остается непонятной цель этих расходов, как мы используем результаты исследований, конечно, и объективность объемов выделяемых сумм.

Такие же вопросы остаются и по расходам на информационные системы и информационно-техническое обеспечение государственных органов, которые, по самым скромным подсчетам, за ближайшие три года по всем администраторам республиканских бюджетных программ составят более 270 миллиардов тенге.

На пропаганду здорового образа жизни по подпрограмме 102 программы 70 Министерства здравоохранения в трехлетнем периоде будет затрачено 26,5 миллиарда тенге. Кто-нибудь проанализировал, как «мероприятия по информированию и просвещению граждан с вовлечением традиционных средств массовой информации и медиаресурсов, сетей на местном уровне» реально повлияют на укрепление здоровья населения? Я процитировал цель этой программы, на что она будет израсходована. Может быть, выделение их на строительство спортивных сооружений в жилых массивах и на содержание спортивных инструкторов дворовых клубов было бы более действенным?

По бюджетной программе 43 Министерство культуры и спорта планирует за предстоящий трехлетний период направить на формирование туристского имиджа Казахстана 9 миллиардов 187 миллионов тенге. При этом цель программы определяется как «обеспечение развития индустрии туризма в целях увеличения рабочих мест в индустрии туризма и сопутствующих отраслях экономики, вклада от туристической деятельности в экономику страны». Если же проанализировать, на что будут направлены эти 9 миллиардов тенге, то выясняется, что это всего лишь ежегодное участие в шести международных туристических выставках, проведение девяти ежегодных туристических мероприятий в стране, а также обслуживание туристических порталов.

Таким образом, бюджетное планирование все еще не стало достаточно рациональным и максимально эффективным, а значит, мы еще имеем большие резервы для улучшения качества бюджетного планирования и повышения результативности по управлению имеющимися средствами.

Поэтому нам, может быть, стоит совместно с Правительством и Счетным комитетом по контролю за исполнением республиканского бюджета обсудить ход реализации задач, определенных в Концепции бюджетной политики, период действия которой заканчивается в следующем году. Тогда бы в процессе анализа состояния дел мы могли совместно рассмотреть существующие проблемы и предложить пути создания механизма по мотивации государственных органов к повышению качества прогнозирования и планирования бюджета. Это, в свою очередь, могло бы повысить не только эффективность

бюджетного процесса, но и усилить ответственность администраторов республиканских бюджетных программ.

Благодарю за внимание.

ТӨРАҒА. Спасибо, Серик Чингисович.

Слово предоставляется сенатору Бекназарову Нурлану Кудияровичу.

БЕКНАЗАРОВ Н.Қ. Құрметті Дариға Нұрсұлтанқызы, құрметті әріптестер және шақырылған лауазым иелері! Бүгін талқыланып отырған еліміз үшін маңызды қаржы құжаты – үш жылдық кезеңге арналған республикалық бюджет жобасы негізінен әлеуметтік, инфрақұрылымдық, қорғаныс және қоғамдық тәртіп, өндіріс салаларын қаржыландыруға бағытталған.

Сонымен қатар барлық деңгейде технологиялық жаңғыртуға және цифрландыруға қомақты сома қарастырылып отыр.

Оның ішінде Конституциялық заңнама, сот жүйесі және құқық қорғау органдары комитетінің салалық мәселелері болып табылатын құқық қорғау және қоғамдық қауіпсіздік саласына 1,4 триллион теңге, құқық қорғау жүйесін реформалауды жалғастыруға 173 миллиард теңге, сот жүйесін одан әрі жаңғырту, сондай-ақ мемлекет қызметін құқықтық қолдау үшін 317 миллиард теңге бөлу қарастырылған.

Сондай-ақ Парламент қабырғасында көтерілген бірқатар мәселелер өз шешімін тауып отыр. Мәселен, «Дактилоскопиялық және геномдық тіркеу туралы» Заң жобасын жүзеге асыру аясында «Тұлғаның биометриялық сәйкестендіру» ақпараттық жүйесіне 14 миллиард теңге бөлініп отыр.

Негізінен бұл заң жобасы мемлекет басшылығының бастамаларына қатысты берілген тапсырмаларды орындауға және ел экономикасын одан әрі дамытуға бағытталған деп есептеймін.

Сонымен бірге Үкімет назарын бір-біріне қатысты бірнеше өзекті мәселеге аударғым келеді.

Бірінші. Парламент жыл сайын бюджетті жоспарлау мен атқару бойынша лауазымды тұлғалардың жауапкершілігін заңға енгізу мәселесін көтеріп, нәтижесінде қазіргі уақытта Сенаттың қарауындағы «Қазақстан Республикасының Әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодексіне өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Заң жобасының аясында осы мәселе шешімін табатын болады. Бірақ заң жобасындағы ұсынылып отырған толықтыруға қатысты редакция түпкі мақсатты толық қамтымайды.

Сондықтан да, құрметті әріптестер, осы толықтыруды алдағы уақытта нақтылау және күшейту бағытында Үкіметпен бірлесіп жұмыс атқаруды ұсынамын.

Екінші. Үш жылдық бюджетті бекіту немесе оған нақтылау мен түзетулер енгізу Сенатта жұмыс топтары және комитеттерде қаралған кезде жергілікті атқарушы органдардың бюджеттік өтінімдерді сапалы даярлауы және оны уәкілетті органға уақытылы ұсыну бойынша бірқатар кемшіліктер әрдайым орын алуда.

Мәселен, өңірлерде бюджеттік өтінімдерді даярлау барысында әлеуметтік маңызы жоғары мәселелер тыс қалып, оның орнына басымдылығы төмен жобалар тек құжаттарының дұрыстығы арқасында қаржыландыруға ие болып, қолдау тауып жатады.

Осы мәселені Үкімет назарына алып, жергілікті органдармен басымдылығы бар жобаларды бірінші кезекте даярлау және қаржыландыру бойынша жұмыс атқару қажет деп есептеймін.

Үшінші. Соңғы кездері Сенатта жиі көтерілген мәселе жергілікті өкілетті орган мәслихаттардың рөлін күшейтуге қатысты болып отыр. Іс жүзінде мәслихаттардың жергілікті бюджетті қалыптастырудағы белсенділігін арттыру, әкімдіктердің жобаларды қарауда ықпал етуін азайту, сондай-ақ жергілікті халықтың мұң-мұқтажын және өзі сайланған аймақтың ерекшеліктері мен қажеттілігін жақсы білетін жергілікті депутаттардың ұсыныстарына айрықша мән беріп, бірлесіп шешім қабылдау керек деп есептеймін.

Назарларыңызға рақмет.

ТӨРАҒА. Рақмет, Нұрлан Құдиярұлы.

Келесі сөз сенатор Мұқашевке беріледі.

МҰҚАШЕВ Т.Т. Құрметті Дариға Нұрсұлтанқызы, құрметті әріптестер! Бүгінгі қаралып отырған «2020 – 2022 жылдарға арналған республикалық бюджет туралы» Заң жобасын толығымен қолдаймын. Дегенмен Үкіметтің назарын келесі мәселелерге аударғым келеді.

Первое – по объемам трансфертов. Следует отметить, что ежегодно из республиканского бюджета выделяются значительные средства для местных бюджетов в целях развития регионов. На предстоящие три года также предусмотрено почти 6,4 триллиона тенге. Из года в год сохраняется высокая зависимость регионов от республиканского бюджета.

Донорами бюджета по-прежнему остаются Атырауская, Мангистауская области и города Алматы и Нур-Султан. То есть один донор-регион кормит четыре области. На протяжении 27-28 лет 13 наших регионов остаются дотационными, в перспективе положительного развития не ожидается.

По оценке Счетного комитета по контролю за исполнением республиканского бюджета, диспропорция развития между регионами не только не сокращается, но и увеличивается. За 2018 год разница в ВВП на душу населения достигла 15-кратного показателя, в Атырауской области – 12,6 тысячи тенге на одного человека, а в Туркестанской области – 834 тенге. Это означает, что проводимые Правительством меры по увеличению доли собственных доходов в дотационных регионах неэффективны. Из этого следует вывод, что надо менять систему межбюджетных отношений.

Второе – по республиканскому бюджету. В ходе рассмотрения данного законопроекта на заседании Комитета по международным отношениям, обороне и безопасности поднят вопрос, связанный с ежегодным ростом расходов на жилищные выплаты военнослужащим, как следствие, хроническое образование кредиторской задолженности по линии Пограничной службы и Национальной гвардии. Например, с 2013 по 2019 годы эта сумма выросла в 8,5 раза. На наш взгляд, назрела необходимость принятия мер, в том числе на законодательном уровне, для определения и признания действительно нуждающихся в жилье военнослужащих, а также исключения случаев незаконного получения жилищных выплат.

Выявлены случаи умышленного предоставления военнослужащими фиктивных данных. В результате чего допущены необоснованные начисления им жилищных выплат на сумму более 14,2 миллиона тенге. Если около 80 процентов вкладчиков АО «Жилстройсбербанк» не могут получить льготное кредитование в силу их неплатежеспособности, то здесь налицо противоположная ситуация, да еще и с фактами необоснованного начисления жилищных выплат.

В этой связи назрела необходимость Правительству провести тщательный анализ действующей модели жилищных выплат, выработать предложения, которые позволят иметь предсказуемый, объективный, а не спонтанный прогноз по расходам республиканского бюджета.

Отдельно необходимо остановиться на дебиторской задолженности Министерства обороны, сумма которой в прошлом году составила 137,7 миллиарда тенге, что сопоставимо с годовым бюджетом отдельных государственных органов. Данная ситуация, которая образовалась в рамках исполнения государственного оборонного заказа, кардинально не исправляется. Конечно, в отдельных случаях дело доходит до суда, но чаще всего из-за отсутствия имущества и денежных средств у должников судебные акты не выполняются, то есть не взыскиваются с виновных лиц суммы задолженности. В этой связи Министерству обороны совместно с заинтересованными государственными органами на заседании нашего комитета было предложено разработать и принять совместный план по устранению, а главное, по недопущению подобных ситуаций впредь.

Еще одним фактором, заслуживающим внимания депутатов, является доля капитальных расходов, которая в структуре расходов администраторов силовых структур составляет менее 1 процента, 99 процентов выделяются на текущие расходы. Иначе говоря, средств на развитие наших военных подразделений не предусмотрено.

В этой связи хочу подчеркнуть, что без четкого упорядочения военных расходов и укрепления финансовой дисциплины, о чем в своем Послании народу Казахстана отметил Президент страны Касым-Жомарт Кемелевич Токаев, данные вопросы не решаются.

И последнее, несколько слов о доходной части бюджета. На протяжении ряда лет профильным министерствам предлагалось изучить вопрос введения фиксированного налога для малого бизнеса, осуществляющего свою деятельность в сфере услуг. В частности, одним из факторов роста экономики любой страны является развитие сферы услуг. Именно малый и средний бизнес в сравнении с другими отраслями экономики создает больше постоянных рабочих мест. В связи с этим предлагается закрепить фиксированный налог для организаций в сфере услуг, дифференцируя их по отраслям и количеству персонала. Имея фиксированный налог, предприниматели не будут скрывать свои доходы и обороты денежных средств, что повлияет на уменьшение теневого бизнеса и коррупции.

Для апробирования данного предложения предлагается внедрить пилотный проект в ряде регионов. И в случае успешного его внедрения закрепить на законодательном уровне путем внесения соответствующих поправок в законодательство.

Назарларыңызға рақмет.

ТӨРАҒА. Рақмет, Төлеубек Төлеуұлы.

Келесі сөз сенатор Мамытбековке беріледі.

МАМЫТБЕКОВ Е.Қ. Уважаемая Дариға Нурсултановна! Уважаемые коллеги, члены Правительства и приглашенные! Мы не в первый раз рассматриваем бюджетные вопросы, практически поднимаем одни и те же проблемы. Парадоксально то, что Счетный комитет по контролю за исполнением республиканского бюджета вносит замечания и предложения, депутаты в Парламенте правят бюджеты и требуют улучшения использования бюджетных средств, Правительство и министерства на этой основе балансируют статьями доходов и, главным образом, расходов, называя это совершенствованием бюджетного процесса.

Сегодня бюджетная система представляет собой «черный ящик», в достаточной степени формализованный в своих внутренних процедурах. Однако при этом мы не видим ясно взаимосвязанности действий на входе и выходе, чего не должно быть, в принципе, при системном подходе.

На входе бюджетной системы имеем прогноз социально-экономического развития на среднесрочный период, который закладывается в основу формирования бюджета на три года. В свою очередь, прогноз формируется на основе данных официальной статистики, в которых больше субъективного, чем объективного. Во многом это связано с ведомственной зависимостью государственной статистики. Порой это приводит к парадоксальным ситуациям.

Полагаем, что ситуация может улучшиться, если государственную статистику вывести из подчинения Министерства национальной экономики и придать ей форму независимого, но подотчетного государственного органа.

С другой стороны, на выходе имеем то, что мы постоянно наблюдаем: неисполнение по одним статьям, недоиспользование по другим статьям, переиспользование с нарушениями по третьим статьям, нецелевые расходы по четвертым статьям. И самое главное, нет механизмов, позволяющих трансформировать эти так называемые итоги исполнения бюджета в меры эффективного воздействия как на бюджетные процессы в целом, так и на субъектов бюджетных процессов в частности. Это и есть отсутствие взаимосвязи между входом и выходом бюджетной системы.

Уважаемые коллеги, в республиканском бюджете на 2020 год расходов на социальную сферу предусмотрено почти 6 триллионов тенге с увеличением к 2022 году до 7,5 триллиона тенге. Значительная часть этих расходов фактически будет направлена на поддержку домашних хозяйств, не имеющих устойчивых доходов, с ростом за три года на 25 процентов. Говоря экономическими категориями, столь значительные суммы будут направлены на потребление, а не на капиталовложения с потенциальным созданием рабочих мест.

Таким образом, мы идем лишь на временное решение вопроса низких доходов домашних хозяйств, который, очевидно, будет стоять остро до тех пор, пока в стране не появятся эффективные промышленная и аграрно-индустриальная, инвестиционная и торговая политики.

К сожалению, серьезная проблема – изобилие пафосных высокзатратных программ и острый дефицит профессиональной экономической мысли. Как результат, после

кластерной инициативы, прорывных проектов, национальных чемпионов и двух индустриально-инновационных программ Правительство вносит на рассмотрение бюджет «социального умиротворения». Что же тогда будет за горизонтом этого бюджета?

В этой связи приходится задаться следующими вопросами.

Известные специалисты Стокгольмской школы экономики показали, что «успех любой экономики и прогресса строится на очень простых вещах: работа, учеба, накопления, никаких экономических чудес, магического порошка или волшебной палочки». Возможно, и нам надо объявить мораторий на продвижение высокозатратных и малоэффективных проектов и финансовых утопий?

Как известно, в Стратегии «Казахстан–2030» был приоритет «профессиональное Правительство». Возможно ли насытить министерства экономического блока специалистами строго соответствующего профиля, как по образованию, так и по их опыту работы, не путая при этом экономику, финансы, торговлю и статистику между собой?

В настоящее время деятельность Правительства преимущественно оценивается результатами реализации государственных и отраслевых программ. Не пришла ли пора разработки среднесрочной и долгосрочной программ Правительства и одобрения их Парламентом, что придало бы Правительству ответственность перед народом Казахстана? Тем более что Президент Касым-Жомарт Кемелевич Токаев в рамках проведенной конституционной реформы обозначил тезис «сильный Президент, авторитетный Парламент, подотчетное Правительство».

Уважаемые депутаты! В Послании народу Казахстана Глава государства потребовал повышение отдачи от квазигосударственного сектора. Проблемой квазигосударственного сектора является наличие системной коррупции в ходе проведения государственных закупок. И при этом, как сообщает член Национального совета общественного доверия Казахстана Данияр Ашимбаев, более 400 миллиардов тенге получены различными квазигосударственными организациями от министерств и ведомств, минуя тендеры и конкурсы, благодаря так называемым государственным заданиям.

В разрезе уполномоченных органов упоминаются не только отраслевые министерства, теоретически у которых могут быть такие государственные задания, но и (внимание!) экономического блока, и даже чисто административного Агентства по делам государственной службы.

В этой связи приходится задаться следующими вопросами.

Почему среди квазигосударственных акционерных обществ и товариществ с ограниченной ответственностью есть привилегированные, которые могут вне конкуренции получать государственные заказы без механизма снижения цены, предусмотренного в Законе «О государственных закупках»?

Не является ли обходование закона признаком, сигнализирующим о возникновении риска создания коррупционной цепочки от государственного органа через квазигосударственный сектор к должностным лицам, превысившим свои полномочия?

Какие меры будут предприняты совместно с правоохранительными органами для восстановления законности и наказания лиц, принявших решения по государственным заданиям?

Думаю, на эти поставленные вопросы нужно найти ответы и принять жесткие меры. Надеюсь, Правительство учтет высказанные замечания в будущем.

Сегодня, коллеги, предлагаю поддержать законопроекты. Рақмет.

ТӨРАҒА. Рақмет, Еділ Құламқадырұлы.

Осымен талқылау аяқталды. Енді заң жобалары бойынша бөлек-бөлек шешім қабылдайық.

Алдымен «Қазақстан Республикасының Ұлттық қорынан 2020 – 2022 жылдарға арналған кепілдендірілген трансферт туралы» Қазақстан Республикасы Заңының жобасын қабылдау жөніндегі бас комитеттің ұсынысын және осы мәселе бойынша Сенат қаулысын дауысқа қоямын. Дауыс беру режимі қосылсын.

Нәтижесін экранда көрсетіңіздер. «Қатысып отырғандар» – 46 депутат, «жақтағандар» – 46, «қарсылар» – жоқ, «қалыс қалғандар» – жоқ. Заң қабылданды.

«2020 – 2022 жылдарға арналған республикалық бюджет туралы» Қазақстан Республикасы Заңының жобасы бойынша салыстырма кестені қараймыз.

Кестеге 85 түзету енгізілген. Бас комитет 44 түзету «қабылдансын», ал 41 түзету «қабылданбасын» деген ұсыныс жасап отыр.

Салыстырма кестені тармақ бойынша қарайық.

1-тармақ, 2-тармақ, 3-тармақ қабылдансын.

4-тармақ, 5-тармақ, 6-тармақ қабылданбасын. Келісесіздер ме?

ОРНЫНАН. Келісеміз.

ТӨРАҒА. 7-тармақ қабылдансын.

8-тармақ, 9-тармақ, 10-тармақ қабылданбасын. Келісесіздер ме?

ОРНЫНАН. Келісеміз.

ТӨРАҒА. 11-тармақ, 12-тармақ, 13-тармақ, 14-тармақ, 15-тармақ, 16-тармақ, 17-тармақ, 18-тармақ, 19-тармақ, 20-тармақ қабылдансын.

21-тармақ қабылданбасын. Келісесіздер ме?

ОРНЫНАН. Келісеміз.

ТӨРАҒА. 22-тармақ қабылдансын.

23-тармақ, 24-тармақ, 25-тармақ, 26-тармақ, 27-тармақ, 28-тармақ қабылданбасын. Келісесіздер ме?

ОРНЫНАН. Келісеміз.

ТӨРАҒА. 29-тармақ, 30-тармақ қабылдансын.

31-тармақ, 32-тармақ, 33-тармақ қабылданбасын. Келісесіздер ме?

ОРНЫНАН. Келісеміз.

ТӨРАҒА. 34-тармақ қабылдансын.

35-тармақ, 36-тармақ, 37-тармақ қабылданбасын. Келісесіздер ме?

ОРНЫНАН. Келісеміз.

ТӨРАҒА. 38-тармақ, 39-тармақ, 40-тармақ, 41-тармақ, 42-тармақ қабылдансын.

43-тармақ қабылданбасын. Келісесіздер ме?

ОРНЫНАН. Келісеміз.

ТӨРАҒА. 44-тармақ, 45-тармақ, 46-тармақ, 47-тармақ, 48-тармақ, 49-тармақ, 50-тармақ қабылдансын.

51-тармақ қабылданбасын. Келісесіздер ме?

ОРНЫНАН. Келісеміз.

ТӨРАҒА. 52-тармақ қабылдансын.

53-тармақ, 54-тармақ қабылданбасын. Келісесіздер ме?

ОРНЫНАН. Келісеміз.

ТӨРАҒА. 55-тармақ, 56-тармақ, 57-тармақ қабылдансын.

58-тармақ қабылданбасын. Келісесіздер ме?

ОРНЫНАН. Келісеміз.

ТӨРАҒА. Қарсылық жоқ.

59-тармақ, 60-тармақ қабылдансын.

61-тармақ, 62-тармақ, 63-тармақ қабылданбасын. Келісесіздер ме?

ОРНЫНАН. Келісеміз.

ТӨРАҒА. 64-тармақ қабылдансын.

65-тармақ, 66-тармақ, 67-тармақ қабылданбасын. Келісесіздер ме?

ОРНЫНАН. Келісеміз.

ТӨРАҒА. 68-тармақ қабылдансын.

69-тармақ, 70-тармақ қабылданбасын. Келісесіздер ме?

ОРНЫНАН. Келісеміз.

ТӨРАҒА. 71-тармақ қабылдансын.

72-тармақ, 73-тармақ қабылданбасын. Келісесіздер ме?

ОРНЫНАН. Келісеміз.

ТӨРАҒА. 74-тармақ қабылдансын.

75-тармақ қабылданбасын. Келісесіздер ме?

ОРНЫНАН. Келісеміз.

ТӨРАҒА. 76-тармақ, 77-тармақ, 78-тармақ қабылдансын.

79-тармақ, 80-тармақ қабылданбасын. Келісесіздер ме?

ОРНЫНАН. Келісеміз.

ТӨРАҒА. 81-тармақ қабылдансын.

82-тармақ, 83-тармақ, 84-тармақ, 85-тармақ қабылданбасын. Келісесіздер ме?

ОРНЫНАН. Келісеміз.

ТӨРАҒА. Заң бойынша салыстырма кестеге енгізілген түзетулерді тұтастай дауысқа қоямын. Дауыс беру режимі қосылсын.

Нәтижесін экранда көрсетіңіздер. «Қатысып отырғандар» – 46 депутат, «жақтағандар» – 46, «қарсылар» – жоқ, «қалыс қалғандар» – жоқ. Заң жобасына Сенат енгізген түзетулер қабылданды.

Енді Мәжіліс мақұлдаған қалған баптарды дауысқа қоямын. Дауыс беру режимі қосылсын.

Нәтижесін экранда көрсетіңіздер. «Қатысып отырғандар» – 46 депутат, «жақтағандар» – 46, «қарсылар» – жоқ, «қалыс қалғандар» – жоқ. Мәжіліс мақұлдаған баптар қабылданды.

Сенат енгізген түзетулерді Мәжіліске жіберу туралы қаулыны дауысқа қоямын. Дауыс беру режимі қосылсын.

Нәтижесін экранда көрсетіңіздер. «Қатысып отырғандар» – 46 депутат, «дауыс бермегендер» – 1, «жақтағандар» – 45, «қарсылар» – жоқ, «қалыс қалғандар» – жоқ. Шешім қабылданды.

Бұл заң жобасы бойынша Сенат енгізген түзетілер Мәжіліске жіберіледі.

Алдағы үш жылға арналған республикалық бюджет еліміздің стратегиялық бағдарламаларын және Президенттің биылғы Жолдауында айтылған әлеуметтік тапсырмаларды орындауға бағытталған.

Бұл өте маңызды заң, ел экономикасының күретаымыры десек те болады.

Біздің қазір қабылдап отырған шешімдеріміздің қазақстандықтардың өмір сүру деңгейіне тікелей әсері бар.

Елдің үш жылдық бюджеті Сенатта қызу талқыланды. Депутаттар кірістерді ұлғайту, шығындардың нақты баптарын оңтайландыру үшін негізді есептер жасап, маңызды ұсыныстар берді. Депутаттық бастамалардың шарттары қарапайым – халық қаражатының әр теңгесін тиімді жұмсау, аймақтардағы маңызды әлеуметтік, инфрақұрылымдық мәселелерді шешуге назар аудару.

Республикалық бюджетте әлеуметтік бағыт басымдыққа ие. Шамамен 45 пайыз немесе 5,7 триллион теңге шығын әлеуметтік салаға, яғни балаларға, көп балалы отбасыларға, мүгедектерге берілетін жәрдемақылардың өсуіне, мемлекеттік қызметкерлердің жалақысын көтеруге, әлеуметтік инфрақұрылымды құруға бағытталған.

Нақты секторды қолдауға 2 триллионнан астам теңге бағытталды. «Нұрлы жер», «Нұрлы жол» бағдарламаларын іске асыру, агроөнеркәсіптік кешенді дамыту, индустриалды-инновациялық даму, Бизнесінің жол картасы, жергілікті жолдарды дамыту, газдандыру және сумен жабдықтау жұмыстары жалғасатын болады. Бұл қаражат барлық әлеуметтік бағдарламалар мен міндеттемелерді орындау үшін жеткіліксіз, оны бәріміз түсініп отырмыз. Сондықтан мемлекеттік бюджеттің кірістерін арттыру міндеті маңызды болып қала береді.

Шешілмеген мәселелер көп, оны депутаттардың барлығы айтып шықты. Әлеуметтік салада шешілмей жатқан газбен қамту, сумен қамту мәселесі аймақтарда өте көп.

Тұрғындардың автомобиль жолдарының сапасы мен әлеуметтік, мемлекеттік нысандарға қолжетімділігінде сәйкессіздіктер жоғары.

2020 жылы республикалық бюджеттен жергілікті бюджеттерге 2 триллион 104 миллиард теңге субвенция беру жоспарланған. Бұл субвенциялар көлемінің өсуі жергілікті бюджеттен алудың өсуімен салыстырғанда әлдеқайда жылдам. Соңғы 15 жылда бюджеттен алу 3 есеге, ал субвенциялардың көлемі 12 есеге өсті. Іс жүзінде біздің табысымыздан шығынымыз көп.

Жалпы сипаттағы трансферттер (ЖСТ) арқылы жергілікті бюджеттерді қаржыландырудың қолданыстағы тәртібі халыққа әлеуметтік игіліктерді сапалы пайдалануға тең мүмкіндік пен кепілдік бермейді. Трансферттер көлемін құрудың ескі әдісі өзінің тиімсіздігін бірталай жылдан бері дәлелдеп келе жатыр. Өкінішке қарай біз жаңа үш жылдық бюджеттік кезеңге тағы да ескі ережелермен кіреміз.

Есеп комитеті трансферттерді қалыптастырудың жаңа әдістемесін қабылдағанға дейін денсаулық сақтау мен білімге жұмсалатын жергілікті шығындарды мақсатты трансферттер есебінен республикалық бюджеттен субсидиялау керек деп санайды. Біз комитеттің осы мәселе бойынша ұстанымын қолдаймыз.

Қазіргі қаржы тапшылығы өсіп келе жатқан кезеңде бюджеттің орындалуын қатаң бақылау қаншалықты маңызды екенін бәріміз түсінеміз. Сондықтан бақылаушы органдардың рөлі артып келеді.

Соңғы жылдары Есеп комитетінің жүктемесі екі есеге өскен, бірақ штат саны бұрынғы деңгейде.

2020 жылы жергілікті бюджет кірістеріндегі трансферттердің үлесі 53,6 пайызды құрайды. Бұл жүктемені арттырады және облыстық, қалалық мәслихат депутаттарына, тексеру комиссияларына жоғары талаптар қояды. Осыған қарамастан осы органдардың

қызметін қамтамасыз ететін аппараттардың штаттық саны көп жылдан бері өзгеріссіз келеді.

Қазіргі жағдайда Есеп комитетінің де, тексеру комиссиялары мен мәслихаттардың да, Парламент депутаттарының да мемлекеттік немесе жергілікті бюджет шығындарының тиімділігін бақылауға мүмкіндігі жоқ, шындығын айту керек.

Біз кірістер мен шығыстардың жалпы жағдайын білу үшін облыстар мен республикалық маңызы бар қалалар бюджеттерінің жобаларын Сенатқа ұсынғандары дұрыс деп санаймыз.

Әлеуметтік-экономикалық дамуды болжауда және бюджеттің кірістері мен шығыстарын жоспарлауда жүйелік кемшіліктер жылдан жылға сақталып келеді. Факторлық талдау жүргізілмейді, қойылған мақсатқа жетуге кедергі келтіретін себептер де зерттелмейді.

Республикалық бюджеттік комиссия өтініштерді өздері қарайды, ал Парламент депутаттарының комиссия жұмысына қатысуы оның отырысына бір рет ресми түрде қатысуымен шектеледі. Оны да бәріміз жақсы білеміз.

Үкіметке осы мәселелерді және Сенат депутаттары көтерген өзекті мәселелерді назарға алып, жақын арада тиісті шаралар қабылдауды ұсынамыз.

Құрметті әріптестер, сіздерге белсенді қызметтеріңіз үшін, аймақтардың мәселелеріне жауапкершілікпен қарап, заңдарға елеулі өзгерістер енгізгендеріңіз үшін алғыс айтқым келеді. Қаржы және бюджет комитетінің депутаттары мен комитет төрағасы Ольга Валентиновна Перепечинаға ерекше ризашылығымды білдіремін.

Қазір бізге облыстық және қалалық бюджеттердің қалай бекітілетініне ерекше назар аудару керек. Ал келешекте осы қабылданған шешімдердің уақытылы және тиімді орындалуын бақылау бойынша үлкен жұмыстар бәрімізді күтіп тұр.

Сөз Үкімет басшысы Асқар Ұзақбайұлы Маминге беріледі.

МАМИН А.Ұ. Құрметті Дариға Нұрсұлтанқызы, құрметті Сенат депутаттары! Ең алдымен үш жылдық бюджетті қарау кезінде Үкіметке жан-жақтан қолдау көрсеткендеріңіз үшін алғысымызды білдіреміз.

Бюджеттің басты мақсаты ел экономикасын орнықты дамытуды қамтамасыз ету мен халықтың әл-ауқатын арттыру және алдағы үш жылға арналған барлық шаралар Тұңғыш Президент – Елбасы Нұрсұлтан Әбішұлы Назарбаев пен Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Кемелұлы Тоқаевтың тапсырмаларын орындауға бағытталады.

Бюджет жобасын Парламентте талқылау барысында Президент Жолдауында айтылған бағыттарды қаржыландыру ескерілді.

Құрметті депутаттар, сіздер көтеріп отырған барлық маңызды әрі өзекті мәселелерді Үкімет сіздермен бірге жан-жақты қарап, шешімі табылады деп сенеміз.

Баршаңызға рақмет.

ТӨРАҒА. Рақмет, Асқар Ұзақбайұлы.

Республикалық бюджет туралы заң жобаларын қарауға қатысқан Үкімет мүшелері мен Ұлттық Банк басшылығына рақмет айтамыз. Аман-сау болыңыздар, келесі жүздескенше.

Ұсыныстарымызды үш жылдан кейін емес, ертеңнен бастап талқылай бастаймыз.

Құрметті депутаттар, келесі қаралатын мәселе «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасы Заңының жобасы бойынша Қазақстан Республикасы Парламентінің Мәжілісі мен Сенаты арасындағы келіспеушіліктерді қарау және еңсеру үшін келісу комиссиясының құрамына Қазақстан Республикасы Парламенті Сенатының депутаттарын сайлау туралы.

Бұл заң жобасы бойынша Сенат енгізген кейбір түзетулермен Мәжіліс келіспеді. Сондықтан регламенттік нормаларға сәйкес бұл мәселе келісу рәсімдері арқылы шешіледі.

Мәжіліс келісу комиссиясын құрды, енді біз осы комиссияға Сенат депутаттарын сайлауымыз керек.

Бас комитет өз ұсынысын берді.

Келісу комиссиясының құрамына келесі депутаттар ұсынылып отыр: Әділбеков Дәурен Зекенұлы, Құртаев Әлімжан Сейітжанұлы, Сафинов Қанатбек Бейсенбекұлы. Келісесіздер ме?

ҚҰЛ-МҰХАММЕД М.А. Өте жақсы құрам.

ТӨРАҒА. Олай болса, Сенат қаулысының жобасы сіздерде бар, дауыс беріңіздер. Дауыс беру режимі қосылсын.

Нәтижесін экранда көрсетіңіздер. «Қатысып отырғандар» – 46 депутат, «жақтағандар» – 46, «қарсылар» – жоқ, «қалыс қалғандар» – жоқ. Қаулы қабылданды.

Сауалдарыңыз бар ма?

ОРНЫНАН. Жоқ.

ТӨРАҒА. Онда күн тәртібіндегі мәселелер толық қаралып болды. Отырысты жабық деп жариялаймын. Баршаңызға рақмет, аман-сау болыңыздар.

ОТЫРЫСТЫҢ СОҢЫ.

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ПАРЛАМЕНТІ
СЕНАТЫНЫҢ ТӨРАҒАСЫ

Д. НАЗАРБАЕВА

МАЗМҰНЫ
ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ПАРЛАМЕНТІ
СЕНАТЫНЫҢ ОТЫРЫСЫ
2019 жылғы 25 қараша

Күн тәртібі бойынша

О повестке дня 1

Қазақстан Республикасы Парламентінің Мәжілісі мақұлдаған «Республикалық және облыстық бюджеттер, республикалық маңызы бар қалалар, астана бюджеттері арасындағы 2020 – 2022 жылдарға арналған жалпы сипаттағы трансферттердің көлемі туралы» Қазақстан Республикасы Заңының жобасы жөнінде

О проекте Закона Республики Казахстан «Об объемах трансфертов общего характера между республиканским и областными бюджетами, бюджетами городов республиканского значения, столицы на 2020 – 2022 годы», одобренном Мажилисом Парламента Республики Казахстан.

Қазақстан Республикасының Ұлттық экономика министрі
Р.Е. ДӘЛЕНОВТІҢ баяндамасы

Доклад Министра национальной экономики Республики Казахстан
ДАЛЕНОВА Р.Е. 1

Сөз сөйлегендер:

Выступили:

ШЕЛПЕКОВ Б.А. 2

ЕҢСЕГЕНОВ С.Қ. 3

Қаржы және бюджет комитетінің төрайымы О.В. ПЕРЕПЕЧИНАНЫҢ қосымша баяндамасы

Содоклад председателя Комитета по финансам и бюджету ПЕРЕПЕЧИНОЙ О.В. 4

Сөз сөйлегендер:

Выступили:

ДҮЙСЕМБАЕВ Ғ.И. 7

ӘДІЛБЕКОВ Д.З. 8

Қазақстан Республикасы Парламентінің Мәжілісі мақұлдаған «Қазақстан Республикасының Ұлттық қорынан 2020 – 2022 жылдарға арналған кепілдендірілген трансферт туралы» Қазақстан Республикасы Заңының жобасы жөнінде

О проекте Закона Республики Казахстан «О гарантированном трансферте из Национального фонда Республики Казахстан на 2020 – 2022 годы», одобренном Мажилисом Парламента Республики Казахстан

Қазақстан Республикасы Парламентінің Мәжілісі мақұлдаған «2020 – 2022 жылдарға арналған республикалық бюджет туралы» Қазақстан Республикасы Заңының жобасы жөнінде

О проекте Закона Республики Казахстан «О республиканском бюджете на 2020 – 2022 годы», одобренном Мажилисом Парламента Республики Казахстан.

**Қазақстан Республикасының Ұлттық экономика министрі
Р.Е. ДӘЛЕНОВТІҢ баяндамасы**

Доклад Министра национальной экономики Республики Казахстан
ДАЛЕНОВА Р.Е. 9

**Қазақстан Республикасы Премьер-Министрінің Бірінші орынбасары –
Қазақстан Республикасының Қаржы министрі Ә.А. СМАЙЫЛОВТЫҢ баяндамасы**

Доклад Первого заместителя Премьер-Министра Республики Казахстан –
Министра финансов Республики Казахстан СМАЙЛОВА А.А. 11

**Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі Төрағасы Е.А. ДОСАЕВТЫҢ
баяндамасы**

Доклад Председателя Национального Банка Республики Казахстан
ДОСАЕВА Е.А. 13

Сөз сөйлегендер:

Выступили:

ӘБДІКЕРОВ Р.Қ. 15

НҰРСИПАТОВ Н.Н. 16

БІРТАНОВ Е.А. – Қазақстан Республикасының Денсаулық сақтау министрі,
Министр здравоохранения Республики Казахстан 17

ТАҒЫМОВ М.М. 18

ОМАРОВ С.К. – Қазақстан Республикасының Ауыл шаруашылығы министрі,
Министр сельского хозяйства Республики Казахстан 19

ШЕЛПЕКОВ Б.А. 19

ЖҮСІП Н.Б. 21

НҰРЫМБЕТОВ Б.Б. – Қазақстан Республикасының Еңбек және халықты
әлеуметтік қорғау министрі, Министр труда и социальной защиты населения Республики
Казахстан 21

ПЛОТНИКОВ С.В. 23

МАМИН А.Ұ. – Қазақстан Республикасының Премьер-Министрі, Премьер-
Министр Республики Казахстан 24

ӘДІЛБЕКОВ Д.З. 24

АТАМҚҰЛОВ Б.Б. – Қазақстан Республикасының Индустрия және
инфрақұрылымдық даму министрі, Министр индустрии и инфраструктурного развития
Республики Казахстан 25

ӘДІЛБЕКОВ Д.З. 25

ОМАРОВ С.К. 25

ӘДІЛБЕКОВ Д.З. 26

МАМЫТБЕКОВ Е.Қ. 27

ҚЫЛЫШБАЕВ Н.Н. 28

СҰЛТАНОВ Б.Т. – Қазақстан Республикасының Сауда және интеграция министрі,
Министр торговли и интеграции Республики Казахстан 29

ТӨРЕҒАЛИЕВ Н. 30

МАМЫТБЕКОВ Е.Қ. 31

ЖҰМАҒАЛИЕВ А.Қ. – Қазақстан Республикасының Цифрлық даму, инновациялар және аэроғарыш өнеркәсібі министрі, Министр цифрового развития, инноваций и аэрокосмической промышленности Республики Казахстан	31
ЖОЛДАСБАЕВ М.С.	32
МҰСАБАЕВ Т.А.	33
ЖҰМАҒАЛИЕВ А.Қ.	33

Қаржы және бюджет комитетінің төрайымы О.В. ПЕРЕПЕЧИНАНЫҢ қосымша баяндамасы

Содоклад председателя Комитета по финансам и бюджету ПЕРЕПЕЧИНОЙ О.В. 34

Сөз сөйлегендер:

Выступили:

ӘДІЛБЕКОВ Д.З.	38
ЖҰМАҒАЗИЕВ М.С.	40
БЕКТҰРҒАНОВ С.Ш.	41
БЕКНАЗАРОВ Н.Қ.	44
МҰҚАШЕВ Т.Т.	45
МАМЫТБЕКОВ Е.Қ.	47
МАМИН А.Ұ.	53

«Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасы Заңының жобасы бойынша Қазақстан Республикасы Парламентінің Мәжілісі мен Сенаты арасындағы келіспеушіліктерді қарау және еңсеру үшін келісу комиссиясының құрамына Қазақстан Республикасы Парламенті Сенатының депутаттарын сайлау туралы

Об избрании депутатов Сената Парламента Республики Казахстан в состав согласительной комиссии для рассмотрения и преодоления разногласий между Мажилисом и Сенатом Парламента Республики Казахстан по проекту Закона Республики Казахстан «О внесении изменений и дополнений в некоторые законодательные акты Республики Казахстан по вопросам жилищно-коммунального хозяйства»54

ШЖҚ-дағы "Материалдық-техникалық қамтамасыз ету басқармасының инженерлік орталығы" РМК директоры

 А. Құсайынов

Стенографиялау қызметінің жетекші редакторы

 И. Шыныбаева